

The cover of the magazine 'sud' features a central image of a raised fist, a symbol of protest or solidarity. The fist is set against a background of blurred, colorful lights, creating a bokeh effect. The magazine's title 'sud' is printed in a bold, sans-serif font at the top left, with the 's' in red and 'ud' in white. Below the title, the issue information 'Tardor 2021' and '# 25' is displayed. At the bottom, the text '20 anys' is written in large, red, stylized letters, partially overlapping the bottom edge of the image.

sud

Tardor 2021

25

20 anys

Paraula d'Arcadi
Raül Romeva

Tenim la terra a dins nostre
Àlex Hinno

Políticas públicas territoriales:
Red de Marrakech
Zakia Mirini

Treball Digne: aquí i arreu
Camil Ros

La compra pública socialment responsable
Lina M. González, Judith Talvy i Miguel Castro

Cuando nosotros éramos ellos
Javier Espinosa

Agraïment a totes les persones que de manera generosa han col·laborat amb Sud, especialment als autors dels diferents articles.

Director Nicolás Cortés Rojano

Consell de Redacció Josep M. Violant
David Minoves, José Antonio Pasadas,
Jesús Husillos, Jordi Cortés, Javier Martínez
Lali Carrillo, Miquel Carrillo, Núria Pelay
Pau Cantos, Sandra Cañete, Víctor Bayarri
Dani García

Coordinació Núria Pelay, Javier Martínez
Sally Revuelta

Direcció d'art Quim Milla

Revisió lingüística Magda Gascon

Disseny i maquetació **quimilla**

Impressió Impremta Torrell

Dipòsit legal B-37.117-2001

Edita

Redacció i administració
Rambla del Raval, 29-35, 08001 Barcelona
www.sindicalistessolidaris.org
sindicalistes@sindicalistessolidaris.org

Amb la col·laboració

**Diputació
Barcelona**

UMARI

Especial **VINT ANYS**

- 4 **Introducció**
- 6 **Cronograma **VINT ANYS****
- 8 **Armamentisme i retrocés social**
Arcadi Oliveres
- 12 **Paraula d'Arcadi**
Raül Romeva
- 18 **Palestinos**
Maruja Torres
- 20 **Tenim la terra a dins nostre**
Àlex Hinno

EDITORIAL

- 28 **20 años de *Sud* «Combat»**
Nicolás Cortés Rojano

TRIBUNA

- 32 **Això no és un joguina, la guerra comença en una moqueta**
Plàcid Garcia-Planas
- 42 **Treball digne: aquí i arreu**
Camil Ros
- 48 **La compra pública socialment responsable**
Lina M. González, Judith Talvy i Miguel Castro

- 56 **Digitalización sí, pero con contrapesos sociales**
José Varela

- 64 **Un projecte de cooperació en accessibilitat**
Guillermo Hurtado i Ferran Urgell

- 70 **Cuando nosotros éramos ellos**
Javier Espinosa

- 76 **Les noves lleis de cooperació a Catalunya i Espanya**
Miquel Carrillo

- 82 **Panorama coyuntural de las maquilas en El Salvador**
Fatima Cristina López

- 88 **Políticas públicas territoriales: Red de Marrakech**
Zakia Mirini

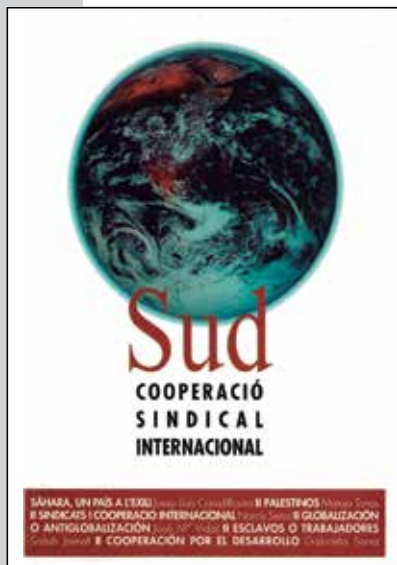
DISSIDÈNCIES

- 96 **Enrotlla't amb els ODS**
Virgínia Martínez

- 99 **Un compromiso contra la desigualdad, comentarios en torno a la obra de Thomas Piketty**
Álvaro Cortés Oliva

- 102 **Machines**
Paco Neira

- 104 **Implica't amb els ODS: el repte**
Nuria Pelay

VINT ANYS

La revista *Sud* arriba al seu vintè aniversari. Vint anys i vint-i-cinc números (durant una època van sortir-ne dos per any) d'una revista que va néixer la tardor del 2001 amb la voluntat de donar veu a tots aquells que treballen al voltant del món de la cooperació, la pau i la solidaritat.

● 2001

Consolidar una revista de les característiques de *Sud* no ha estat senzill; darrere hi ha la feina moltíssima gent que han lluitat perquè, any rere any, sortís una revista de qualitat, rigorosa, acurada i holística. *Sud* tampoc no hauria estat el que és sense els centenars de persones del Sud i del Nord que, d'una manera desinteressada, han aportat els seus articles a la revista. Escrits de reflexió crítica i pensament que ens obliguen a seguir avançant pel camí de la justícia social arreu del món.

Per commemorar aquest vintè aniversari, volem recuperar un parell d'articles especialment significatius per a nosaltres que

van aparèixer en el primer número de *Sud*. Juntament amb la reproducció d'aquests escrits, hem volgut fer-ne la relectura en el dia d'avui.

Per una banda, hem escollit un article del desaparegut **Arcadi Oliveres**; el conseller d'Afers Exteriors, Relacions Institucionals i Transparència durant els anys 2016-2017, **Raül Romeva**, és l'encarregat d'actualitzar-lo alhora que ens recorda la figura d'un dels defensors de la justícia social més estimat a casa nostra.

El segon article que hem recuperat el va escriure la periodista i escriptora **Maruja Torres** sota el títol «Palestinos». La nova mirada, vint anys després, ens la fa el membre de la comunitat palestina a Barcelona, **Àlex Hinno**, que amb el seu escrit «Tenim la terra a dins nostre», ens denuncia les constants vulneracions de drets que continua patint el poble palestí.

Amb un sentit agraïment als qui heu participat d'una manera o altra en aquests vint anys de *Sud*, seguim amb la ferma voluntat d'obrir de bat a bat les pàgines de la nostra revista, donant la paraula a persones defensores dels drets humans i fomentant la reflexió, el pensament crític i el debat, tan necessaris en els nostres dies.

2021

sud

COOPERACIÓ SINDICAL INTERNACIONAL

setembre desembre 2006

Entrevista del Nord
Josep Maria Alvarez
Teresa Alegre

Entrevista del Sud
Germán Pizarra
Jaime Soler

Cooperació de igualtat
Luisa Gallego

Després d'aplicació
dretes dels treballadors al Marroc
Luisa Gallego

L'opinió per la solidaritat
de la Universitat de Barcelona
Raquel Casas de Sureda

Conveni CDT-UNT, oportunitat
sindical a la Mediterrània
Paco Peña

Sud

COOPERACIÓ SINDICAL INTERNACIONAL

El treballador de Corea del Sud
als centres de treball de Seúl. Per Miguel Gilman.
Miguel Gilman treballa al SEU (SEU) en un taller de fabricació
de components mecànics. Albert Tugues
La cooperació és a la gestió empresarial en el treball. Albert Tugues
Bona feina de desenvolupament per al treballador. Paco Peña
Per la cooperació sindical i social al de la cooperació
del Marroc. Raquel Casas de Sureda
El treballador de Corea del Sud al Marroc
i la cooperació sindical i social al de la cooperació

Joaquín Olmos de 2006
en moltes en dretes sindicals
Paco Peña i Teresa Alegre

Noves oportunitats de la política
de cooperació i solidaritat
a Santa Coloma de Gramenet
Raquel Casas de Sureda

Després d'aplicació
dretes dels treballadors al Marroc
Luisa Gallego

sud

LES NOTÍCIES DE COOPERACIÓ SINDICAL

setembre desembre 2006

Entrevista del Nord
Marta Rubiella
Raquel Casas

Entrevista del Sud
Marta Eugenia Ramirez
Luisa Gallego

El dret de Emilio Gallego
Paco Peña

El dret dels infants al mar
Luisa Gallego i Raquel Casas

Realitzar la política
de cooperació i solidaritat
Josep Maria Alvarez

Noves oportunitats
al Marroc i a Catalunya
Luisa Gallego

sud

LES NOTÍCIES DE COOPERACIÓ SINDICAL

setembre desembre 2007

Entrevista del Nord
Joaquín Olmos
Nicolás Corbió i Juan Tardío

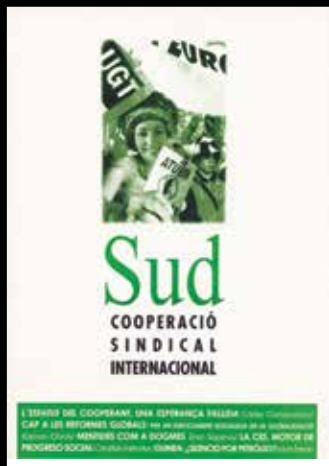
Entrevista del Sud
Adrián Ortega
Jaime Soler

Cooperació Sindical Internacional
Cándido Méndez

El desenvolupament de cooperació
Paco Peña

Després d'aplicació dretes
Oscar Riu

Després d'aplicació dretes dels treballadors
al Marroc
Teresa Alegre

sud

Temple 2006
25

Entrevista d'Arribas
Paco Peña

Temple la terra a dins nostre
Alex Alamo

Polítiques polítiques territorials
del de Barcelona
Zulema Peña

Tribunal Dignitat aquí i arreu
Candó Riu

La compra pública socialment responsable
Lina M. González, Judith Tello i Miguel Castro

Cooperació i solidaritat
Jaime Soler

sud

LES NOTÍCIES DE COOPERACIÓ SINDICAL

Armamentisme i retrocés social

Sovint s'ha parlat del cicle armamentístic com d'un element positiu en la vida econòmica i s'han lloat les seves virtuts com a generador d'activitat i d'ocupació, impulsor del progrés tecnològic i com a factor destinat a augmentar les exportacions. El mite segons el qual el desenvolupament econò-

mic dels països va lligat a una expansió del seu potencial militar, ha estat àmpliament i erròniament assumit.

Tanmateix, la realitat s'encarrega de demostrar-nos la falsedat d'aquest discurs i ens permet veure que les conseqüències són justament les inverses de les esmentades.

Les quatre xacres econòmiques del cycle armamentístic

La despesa militar constitueix el primer dels elements a tenir en compte per raó del seu cost d'oportunitat. Atès que els pressupostos públics són limitats, el que es gasta en defensa no es podrà dedicar a altres objectius segurament més necessaris. Resulta habitual comparar les despeses públiques en educació, sanitat i defensa amb la trista constatació que en una bona part dels països del Tercer Món la tercera supera la suma de les dues primeres.

Igualment, val la pena posar de costat l'ajut al desenvolupament que representa al voltant dels 50.000 milions de dòlars anuals i la despesa militar mundial que els darrers anys s'ha situat en uns 850.000 milions de dòlars i que, per tant, és 17 vegades més gran.

La recerca científica i el desenvolupament tecnològic amb finalitats bèl·liques és el segon element a considerar. Aquí hi juga molt la creença

generalitzada segons la qual de les innovacions militars en sorgeixen altres de civils i es posa com a exemple el radar o internet. No desmentirem pas aquests fets, però podem afirmar que si la recerca s'hagués fet directament amb finalitats civils, els resultats haurien sigut molt més exitosos com ens ho demostren els casos alemany i japonès posteriors a la Segona Guerra Mundial. Per altra banda i donada l'actual complexitat dels sistemes d'armes, resulta que són més aviat les innovacions civils en el camp de l'electrònica, la informàtica, l'òptica i dels nous materials les que es transfereixen del món civil al militar. La indústria d'armaments és, com a mínim, una indústria singular. Excepte en el cas de les armes lleugeres, rares vegades fabrica en sèrie, si no sota especificacions concretes. Per altra banda, utilitza relativament poca mà d'obra i en general altament qualificada, absorbeix molta recerca científica, i sol fer servir matèries primeres rares. Tot això significa que el preu final és secundari, que el que val en aquest mercat especial són les prestacions i que no

sol treballar en condicions de competència. El resultat és la producció de materials sofisticats i cars, el que s'ha anomenat l'«arsenal barroc».

El darrer dels elements que cal esmentar és el del comerç d'armes. Es caracteritza tant per la seva opacitat en els productes venuts i en les destinacions finals, com per la direcció Nord-Sud. Precisament aquesta direcció és inversa a la direcció Sud-Nord que té el tràfic de drogues i acaba, en moltes ocasions, fent complementàries les dues activitats. La seva aparent disminució estadística des del fi de la guerra freda, ha quedat àmpliament compensada pels enviaments de components civils d'aplicació militar i les transferències de tecnologia que han fet augmentar les produccions locals d'armes. El resum de tot l'anterior sembla explícit. Una despesa que limita els pressupostos socials, una recerca que frena la investigació de caràcter civil, una indústria que no és competitiva i un comerç que anima conflictes bèl·lics, constitueixen un trist balanç polític i econòmic del cicle armamentístic al qual se n'hi hauria d'afegir un altre de tipus ètic segurament molt més recriminable.

Si hi ha voluntat política, hi ha alternatives

Canviar els quatre elements examinats ha estat sovint el propòsit de diferents i raonables iniciatives, poques vegades exitoses, però per manca de voluntat política. Per esmentar casos concrets, la disminució de despeses militars fou aprovada per una assemblea general i extraordinària de les Nacions Unides, el 1978, i el control sobre la venda d'armes fou iniciat també per Nacions Unides amb l'establiment d'un registre el 1991. Els resultats han sigut ben minsos, per no dir nuls. Si falla la voluntat política, pressionada gairebé sempre pels poderosos, haurà d'ésser la societat civil la que presenti alternatives i faci possible el seu establiment. La recent campanya per tal d'erradicar les mines antipersones en seria un bon exemple, com també ho seria la conversió de la indústria militar en civil a l'antiga República Democràtica Alemanya. Aquestes alternatives de la societat civil hauran d'ésser forçosament complementàries a les actituds individuals que giren al voltant de les diferents formes d'objecció fiscal a les despeses militars, la científica a la recerca amb finalitats bèl·liques i la laboral

enfront de la indústria d'armament. Però per tal de poder dur a terme totes aquestes iniciatives, caldrà disposar d'una informació acurada i malauradament poc accessible. En aquest àmbit, les universitats i els sindicats ocupen una posició de privilegi que han de saber aprofitar per a la seva obtenció i transmissió. Moviments socials i postures individuals poden ésser els motors que calen per tal de desmuntar el cicle armamentístic. I desmuntar-lo és una

de les condicions per poder subvertir l'ordre establert i avançar cap a unes estructures econòmiques i socials que dignifiquin els éssers humans.

Arcadi Oliveres

Professor del Departament d'Economia
Aplicada de la UAB i vicepresident de
Justícia i Pau

Article publicat en el primer número de
la revista *Sud* el novembre de 2001

VINT ANYS

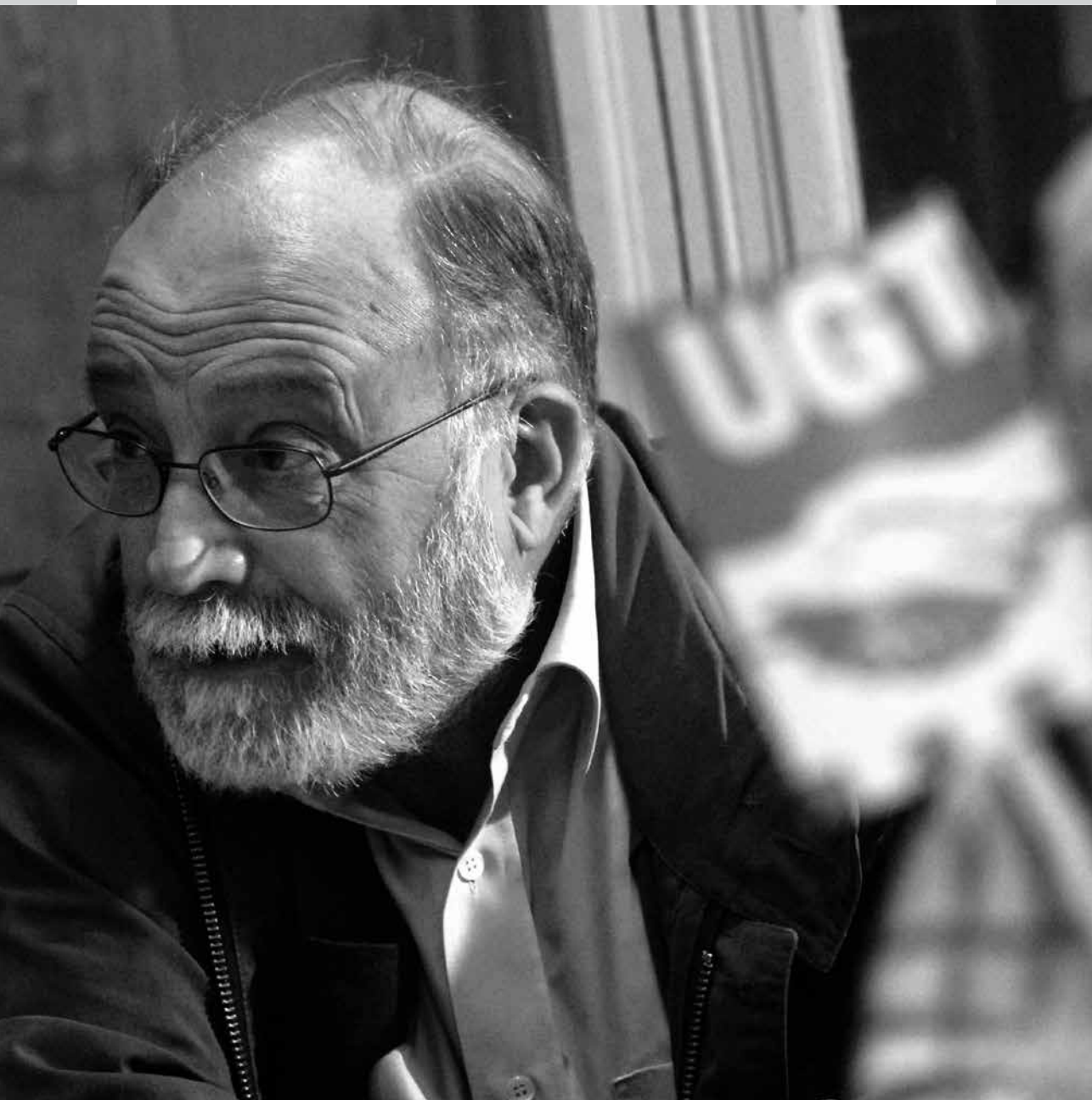

Paraula d'**Arcadi**

A profito la invitació de la revista *Sud, cooperació sindical internacional*, per comentar l'article de l'Arcadi Oliveres (de fa molts anys) sobre armamentisme i retrocés social i, amb molta tristesa, constatar la vigència de les quatre xacres econòmiques del cicle armamentístic que hi esmenta. Un fet que ens confirma que no avancem en la velocitat que la humanitat i el planeta ens demana.

A molt poca gent ens fa rebel·lar que les citacions i els arguments de l'Arcadi estiguin avui plenament vigents i, en molts dels casos, potser hem anat a pitjor. És cert que avui no tenim —com ens recorden les «alertes» de l'Escola de Cultura de Pau— grans conflictes bèl·lics a nivell mundial. Però portem una dècada amb la guerra a Síria i es mantenen moltes de les situacions bèl·liques en l'àrea de l'Àfrica central, encara que avui sembla que els «principals conflictes» estiguin focalitzats en l'extremisme jihadista i en

VINT ANYS

les violències domèstiques. Per exemple, en el cas de Mèxic — sense un conflicte bèl·lic explícit— és avui l'espai del món amb més morts violentes per any. Per mi, aquesta seria avui la primera xacra. Per què no protestem més?, per què donem per normalitzada aquesta contínua acceptació de la violència i la cursa armamentista de les grans potències?

En el darrer any, les nou potències nuclears van invertir en armes atòmiques una mitjana de 137.000 dòlars per minut, alhora que tenim coneixement que altres estats estan avançant en la cursa nuclear. L'any 2021, el de la pandèmia del coronavirus, l'any que no ha cessat el flux de refugiats de sud a nord, nou estats han continuat malbaratant aquest pressupost públic. És el que definia l'Arcadi com la primera xacra: acceptar i callar que la despesa militar (no el pressupost del Ministeri, perquè sabem que hi ha partides en molts ministeris) cada any superi el pressupost d'educació, de salut, de cultura... per no parlar del pressupost en ajuda al desenvolupament.

Ens parla l'Arcadi d'«Arsenal barroc» perquè Europa continua fabricant aquest avió militar de combat que no volarà mai mentre manté la venda d'armament a més de trenta països en conflictes interns. L'existència de desplaçats i refugiats interns hauria de ser un clar indicador que limités el comerç i la transferència d'armament. No tenim un problema amb la quantitat de persones que marxen de casa i intenten entrar a Europa per cercar una vida millor per a ells i els seus fills i filles, el problema el tenim per no ajudar o empobrir els països d'origen, el problema el tenim per posar els preus de les matèries primeres, per l'explotació massiva de recursos naturals i, com a part de la resposta, per vendre armes als governs per a mantenir la situació de «seguretat».

Ens fan vergonya les informacions de què disposem sobre la venda d'armes de l'Estat espanyol a l'Aràbia Saudita i als Emirats Àrabs, ens avergonyeix la venda de material i armes lleugeres a estats com Colòmbia, Birmània o Togo, que difícilment passarien una auditoria sobre el respecte als drets humans més bàsics. En

**VINT
ANYS**

aquest espai cal agrair la tasca, callada, anònima, insistent, que el Centre Delàs d'Estudis per la Pau va fent any rere any per elaborar l'informe sobre la despesa militar d'Espanya, per a l'anuari que publica el Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). Avui l'argument del manteniment dels llocs de treball és de difícil justificació, avui les innovacions venen del camp tecnològic, digital, òptic... i la inversió en recerca civil podria generar molts més llocs de treball.

És cert que hem avançat en algunes campanyes, com l'eliminació de les mines antipersones, però totes les recomanacions de Nacions Unides, la primera el 1978, demanant la disminució de les despeses militars, es veu que no són d'obligat compliment. A Catalunya, la Llei de foment de la pau de 2003 i la creació de l'Institut Català Internacional per la Pau ens donen un paraigua institucional per a treballar i enfortir aquest camp. Amb el compromís que demanava fa anys

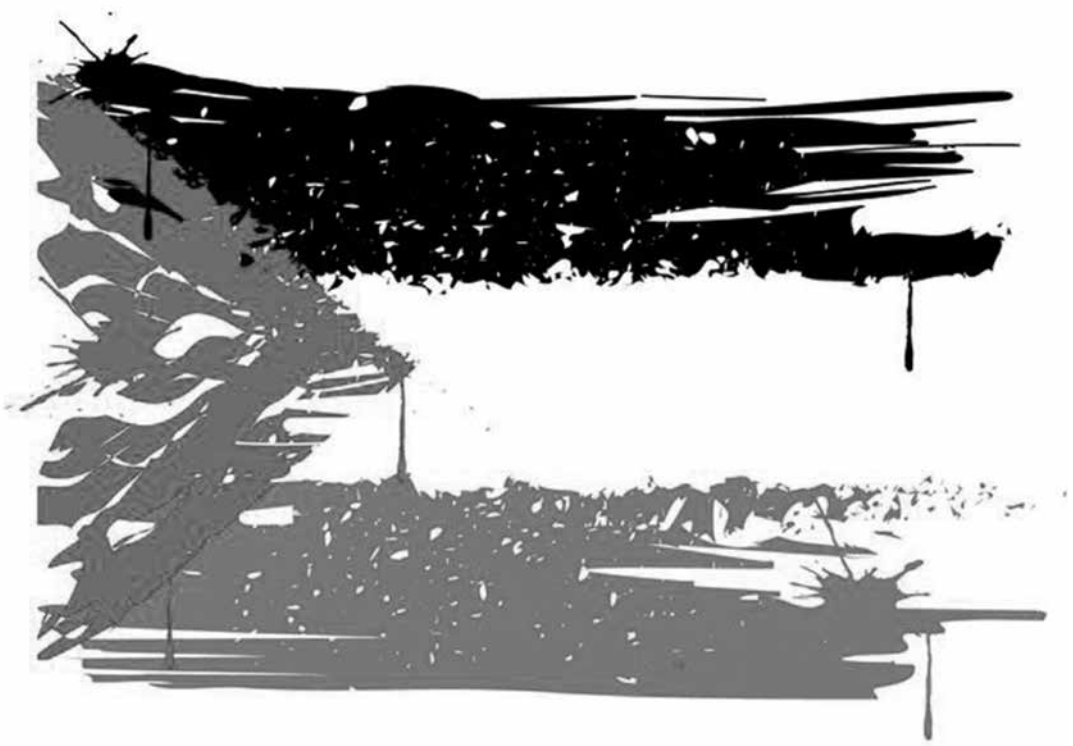
l'Arcadi, no podem mai oblidar el treball d'objectors de consciència i insubmisos que es van oposar a realitzar aquell servei militar obligatori que definia l'article XX de la Constitució del 1978, i com l'alternativa d'una prestació social substitutòria al servei militar va ser impossible de continuar en arribar al milió d'objectors. Perquè hi ha coses que sembla que no es poden canviar, fins el dia que canvien.

Ens falta, doncs, aixecar més la veu i reclamar constantment i arreu més determinació i voluntat política, i tal com reclamava contínuament l'estimat Arcadi Oliveres, un reforç dels moviments socials i un canvi en les actituds individuals. Aquest és el verdader llegat que ens deixa el seu itinerari i el seu compromís.

Raül Romeva

Conseller d'Afers Exteriors, Relacions
Institucionals i Transparència 2016-2017

Fotos: **Xabier Mikel Laburu**

Palestinos

Hace años, cuando empecé a trabajar en Oriente Medio, sobre todo en Líbano y en los territorios ocupados de Gaza y Cisjordania, advertí que una de las palabras más utilizadas por los periodistas de habla inglesa destacados en la zona era *retaliation*. Mi diccionario *Collins* de bolsillo le

atribuye dos acepciones: ‘pagar (o devolver lo cobrado) con la misma moneda’, y ‘venganza’.

Israel nunca paga con la misma moneda. Se venga. Con su compinche, Estados Unidos, el Estado israelí tiene en común, además de intereses económicos y estratégicos que

se han relevado nocivas para sus contrincantes. La soberbia (se creen pueblos elegidos) y la paranoia (piensan que el resto de la humanidad conspira en su contra). Fíjense en como se parecen las recientes y fulminantes *retaliations* del Ejército israelí en Gaza y Siria (esta última, con el nuevamente martirizado Líbano como escenario), a otras acciones bélicas no menos repentinas y desproporcionadas zarpazo del más fuerte.

Pero el gobierno de Israel tiene más delito. Mantiene, por la fuerza de las armas y de la propaganda, un país en ocupación, y ni siquiera consiente en respetar las mínimas concesiones de un tratado de paz hecho a su media, no a las justas reivindicaciones del pueblo oprimido; por el contrario, utiliza todos los medios para destruirlo, física y moralmente. Colonización y lento pero ineludiblemente genocidio.

Gema Martín Muñoz nos recuerda que los palestinos llevan «33 años

luchando contra una ocupación militar asociada a una despiadada represión y segregación». La profesora de Sociología del Mundo Árabe e Islámico de la Universidad Autónoma de Madrid clama contra la indiferencia internacional que añade soledad y desesperanza a la tragedia palestina. Pero ¿acaso todos los genocidios, incluido el que sufrieron las víctimas del nazismo, no se perpetraron por la lentitud con la comunidad internacional de turno abandonó sus interesadas indiferencias? ¿No es el propio Estado de Israel el producto del desprecio de las potencias hacia habitantes del territorio usurpado?

Qué vergüenza, amigos.

Maruja Torres

Periodista y escritora

Article publicat en el primer número de la revista *Sud* el novembre de 2001

Tenim **la terra** a dins nostre

Quan parlem de Palestina i la Nakba ('tragèdia') ens hem de remuntar a l'any 1948, any que el sionisme, amb l'ajuda dels seus aliats d'Estats Units, Anglaterra, etc., va crear el fallit i racista estat israelià.

Durant els setanta-vuit anys que dura la tragèdia Palestina, l'evolució política, social, econòmica, sindical... sempre ha anat lligada i vinculada a l'ocupació, marcant el dia a dia i l'agenda de la població, condicionant tots els aspectes de la vida, la identitat, la nacionalitat, els estudis, l'accés a una vivenda, a emancipar-se, la mobilitat, la feina, votar...

Així doncs, com podem veure, la Nakba ve de lluny, no obstant això, coincidint amb el 20è aniversari de la revista *Sud*, farem un repàs cronològic dels darrers vint anys.

2000

Esclata la segona intifada.

2001

Setge a Cisjordània i Gaza, Ariel Sharon decreta el confinament de Yasser Arafat a la Mukata (Ramallah).

2002

Empresonament del líder històric del Front Popular per l'Allibera-

ment de Palestina, Ahmed Sadat, condemnat a trenta anys de presó pels tribunals israelians.

13 abril és detingut el líder d'Al-Fatah, Marwan Barghouti, i condemnat a cadena perpètua a les presons israelianes. L'estat israelià comença l'operació militar Escut Defensiu amb l'objectiu de destruir la resistència palestina principalment a Cisjordània; centenars de palestins civils i combatents són assassinats principal-

ment al nord de Cisjordània, Nablus i Jenin.

16 de juny, l'estat israelià comença la construcció del mur de segregació il·legal a Cisjordània.

2003

21 d'octubre, l'Assemblea General de les Nacions Unides demana a l'estat israelià aturar la construcció del mur a Cisjordània; la votació va ser aprovada amb 144 vots a favor, 4 en

contra (Israel, EUA, Estats Federats de Micronèsia i les illes Marshall) i 12 abstencions.

2004

El 9 de juliol el Tribunal Superior de Justícia de la Haia amb 14 vots a favor i un en contra (el del magistrat dels Estats Units) exigeix que el mur de l'apartheid de Cisjordània sigui destruït i que s'indemnitzi les famílies afectades.

11 de novembre, mor a París Yasser Arafat; posteriorment es demostra que va ser enverinat.

22 de novembre, mor assassinat per un bombardeig des d'un helicòpter el xeic Ahmed Yassin, líder i fundador de Hamàs.

2005

Eleccions presidencials als territoris ocupats el 68, eleccions marcades per l'ocupació, la manca de mobilitat i drets democràtics.

La resistència palestina aconseguix l'alliberament de Gaza i la desocupació israeliana.

9 de juliol, s'inicia la Crida de la Societat Palestina al BDS (Boicot, Desinversió i Sancions) a l'estat israelià.

2006

Eleccions locals a Palestina marcades per l'ocupació. Hamàs guanya les eleccions amb més del 40% dels vots.

L'estat sionista inicia l'operació Pluja d'Estiu amb el pretext d'alliberar un soldat israelià capturat a Gaza, el règim israelià bombardeja intensament la franja de Gaza i en destrueix gran part de les infraestructures bàsiques, ponts, centrals elèctriques i vivendes, amb greus afectacions als sistemes bàsics incloent-hi l'accés a l'aigua potable. En resultaren assassinats 405 palestins i palestines, 243 civils, 114 menors d'edat i també van morir 6 soldats i 5 civils israelians.

2007

Conferència per la «Pau» a Annapolis, als EUA; el règim ocupant no propicia cap acord.

2008

Comença el bloqueig de Gaza per part del règim israelià.

27 de desembre Exèrcit israelià bombardeja i envaeix Gaza sota l'operació Plom Fos. Durant la massacre, l'exèrcit israelià utilitza fòsfor blanc, que és llençat en zones superpoblades amb

conseqüències esgarrifoses de profundes cremades i intoxicacions de la població civil gazatina.

Durant els bombardejos massius, s'aixeca una onada de solidaritat internacional amb grans manifestacions, també a Catalunya; a Barcelo-

na una macromanifestació reuneix més de cent mil persones.

2009

18 de gener, finalitza l'operació de càstig col·lectiu contra la Franja de Gaza Plom Fos o, com s'anomena als països àrabs, la massacre de Gaza.

VINT ANYS

- Són assassinats 1.419 palestins, entre ells 960 civils i 308 menors de 18 anys.
- 5.000 palestins ferits de diversa consideració.
- 8.731 vivendes va ser completament destruïdes i 6.104 van ser-ho parcialment.
- 18 escoles i 8 jardins d'infància són destruïts i 262 escoles destruïdes parcialment.
- Diversos pares i jardins, entre ells el *Barcelona Peace Park*, finançat per l'Ajuntament de Barcelona, van ser completament destruïts.

En el cantó israelià van morir 11 soldats i 3 civils.

2010

L'exèrcit israelià intercepta en aigües internacionals un vaixell de la Free Gaza Movement i la fundació turca humanitària IHH, que transportava ajuda humanitària i 590 passatgers que pretenien trencar el bloqueig marítim de Gaza; 9 persones de la seva tripulació van ser assassinades.

2011

23 de setembre, la UNESCO admet Palestina com a membre de ple dret,

van votar 173 països: 107 a favor, 14 en contra i 52 es van abstenir.

Novembre, els EUA retiren la seva contribució econòmica a la UNESCO per l'acceptació de Palestina com a membre.

2012

14 de novembre, comença l'operació *Pillar Defensiu*. Es van llençar 1.500 bombes contra la població palestina,

amb el resultat de 175 palestins assassinats i més de 1.000 ferits.

29 novembre, reconeixement de Palestina com a estat observador de les Nacions Unides mitjançant la resolució 67/19, amb 138 vots a favor, 9 en contra i 41 abstencions.

2014

8 de juliol, operació Marge Protector: a Gaza van ser assassinats 1.361 palestins, 976 eren civils, es van

bombardejar moltes infraestructures bàsiques, escoles i diversos hospitals van ser destruïts amb població civil a l'interior.

En el bàndol israelià van morir 56 soldats i 3 civils.

2017

El moviment Boicot, Desinversions i Sancions (BDS) avança en tots els nivells, sindicalment. BDS imparabile.

12 maig, la federació sindical més important a Noruega, lo que representa prop d'un milió de treballadors i treballadores, aprova recolzar el moviment BDS.

20 d'agost, Unifor, el sindicat de treballadors i treballadores canadenes més gran del sector privat amb 310.000 persones afiliades, s'adhereix a la campanya de BDS.

5 octubre, All India Kisan Sabha, sindicat nacional d'agricultors de l'Índia amb més de 16 milions d'afiliats, s'uneix al moviment de BDS.

6 desembre, Donald Trump, president dels EUA, anuncia el reconeixement per part del seu país de Jerusalem com a «capital oficial de l'Estat d'Israel».

2018

30 de març, més de 10.000 palestins i palestines inicien a Gaza la Marxa del Retorn, una marxa pacífica cap al marge fronterer que separa la Franja de la Palestina històrica reivindicant així el dret al retorn dels refugiats. Els franc tiradors israelians van assassinar 183 persones, totes civils, ferint-ne 9.208 de diversa consideració; moltes persones van patir amputacions de cames per l'ús de munició prohibida internacionalment, com les bales dum dum, que s'expandeixen quan impacten al cos.

19 de juliol el Parlament israelià aprova una nova llei racista, la llei de l'estat nació jueu; els principals punts d'aquesta llei d'apartheid són:

- Definició de l'Estat com un estat jueu.
- Jerusalem com a capital israeliana «completa i unida».
- Colonització, defineix les colònies com un «valor nacional» a promoure i potenciar.
- Oficialització dels símbols jueus com el canelobre, el calendari hebreu, l'himne sionista, la bandera amb l'estrella de David.

- Autodeterminació, la llei reserva «al poble jueu de manera exclusiva el dret a l'autodeterminació».

2019

6 de juny, els principals sindicats de serveis públics europeus, la Federació Europea de Sindicats de Serveis Públics (FESSP), que representa a 8 milions de treballadors dels serveis públics, aprova una resolució que emplaça al trencament de l'acord d'associació UE-Israel.

12 setembre, el Congrés dels sindicats del Regne Unit, que representa 6 milions d'afiliats, aprova trencar lligams amb l'estat israelià i augmentar la pressió a les empreses que col·laborin amb l'ocupació de Palestina.

2020

El president dels Estats Units, Donald Trump, anuncia la normalització de les relacions diplomàtiques entre el Regne del Marroc i l'Estat Israelità; com a contrapartida, els Estats Units reconeixen oficialment la sobirania del Marroc sobre el Sàhara Occidental.

2021

6 de setembre, sis presos palestins s'escapen de la presó «d'alta segu-

retat» de Gilboa excavant un túnel amb eines de cuina.

Com hem pogut observar, la història contemporània de Palestina té molts episodis tràgics i dolorosos, però al mateix temps té grans fites, resistències i exemples de dignitat. El poble palestí durant dècades ha mantingut i manté una forta voluntat de lluita enfront d'alguns dels episodis més cruents de la història de la humanitat.

No oblidem que majoritàriament la població palestina es troba desplaçada, refugiada i exiliada i que justament aquesta és una de les reivindicacions legítimes irrenunciables del poble palestí, el dret al retorn.

Resistir és viure

Una vegada, visitant el camp de refugiats de Balata a Nablus (Cisjordània) el pare d'un shahid (jove assassinat per l'exèrcit israelià) em va dir: «Per nosaltres els palestins seguir vivint aquí, a la nostra terra, desplaçats, refugiats i maltractats, però a la nostra terra, ja és un acte de resistència».

Com diu la dita palestina, «Tothom té una terra per viure, però nosaltres tenim la terra a dins nostre» .

Podem aprendre molt de la cultura de resistència incansable de la població palestina, però al mateix temps aquesta noble causa necessita la solidaritat internacional; si guanya Palestina, guanyarem totes aquelles persones que creiem en la justícia social, que lluitem per la descolonització i contra un sistema capitalista que crea un món injust a la mesura dels poderosos.

Com deia el reconegut poeta palestí Mahmud Darwix, «sobre aquesta terra hi ha alguna cosa que val la pena viure, sobre aquesta terra hi ha la senyora de la terra, la mare dels principis, la mare dels finals, es deia Palestina i es segueix dient Palestina [...]». No deixem que decaigui mai la resistència i l'esperança, solidaritzem-nos sempre més aquesta digna causa exemple d'esperança i humanitat, fins que acabem amb la injustícia i l'ocupació, ni un pas enrere, vencerem.

Àlex Hino

Catalano-palestí i membre de la Comunitat
Palestina de Catalunya

20 años de *Sud* «**Combat**»

La reciente publicación de los artículos de Albert Camus («La noche de la verdad», Editorial Debate) en el periódico *Combat*, resuenan en unos momentos muy complejos de la historia europea. Nos traen viejas palabras, que cobran especial vigencia entre nuestras nieblas actuales. Albert Camus habla de ética y lucha ideológica, de justicia social, en los tiempos de los totalitarismos, en mitad de la Segunda Guerra Mundial; también en la antesala de los conflictos de la descolonización, aquella sentida Argelia de Camus. Hoy volvemos a ver esos síntomas, mensajes etnicistas y reaccionarios que insultan la inteligencia, falta de respeto a los

derechos humanos básicos, como son los derechos de género y LGTBI, ataques a sindicatos.

Hace falta el recuerdo y la memoria, en estos tiempos de cegueras voluntarias. Esa ética que mencionaba Camus, firme hasta en los momentos más tensos, siempre por encima de esos instantes tácticos de la política de cada época.

Es momento de unir acción y ética, patrimonio del sindicalismo, entre otros. Principios que siempre se enmarcaron y se difundieron desde el obrerismo del siglo XIX, vía casas del pueblo, vía escuelas populares, folletos y periódicos. En esa tradi-

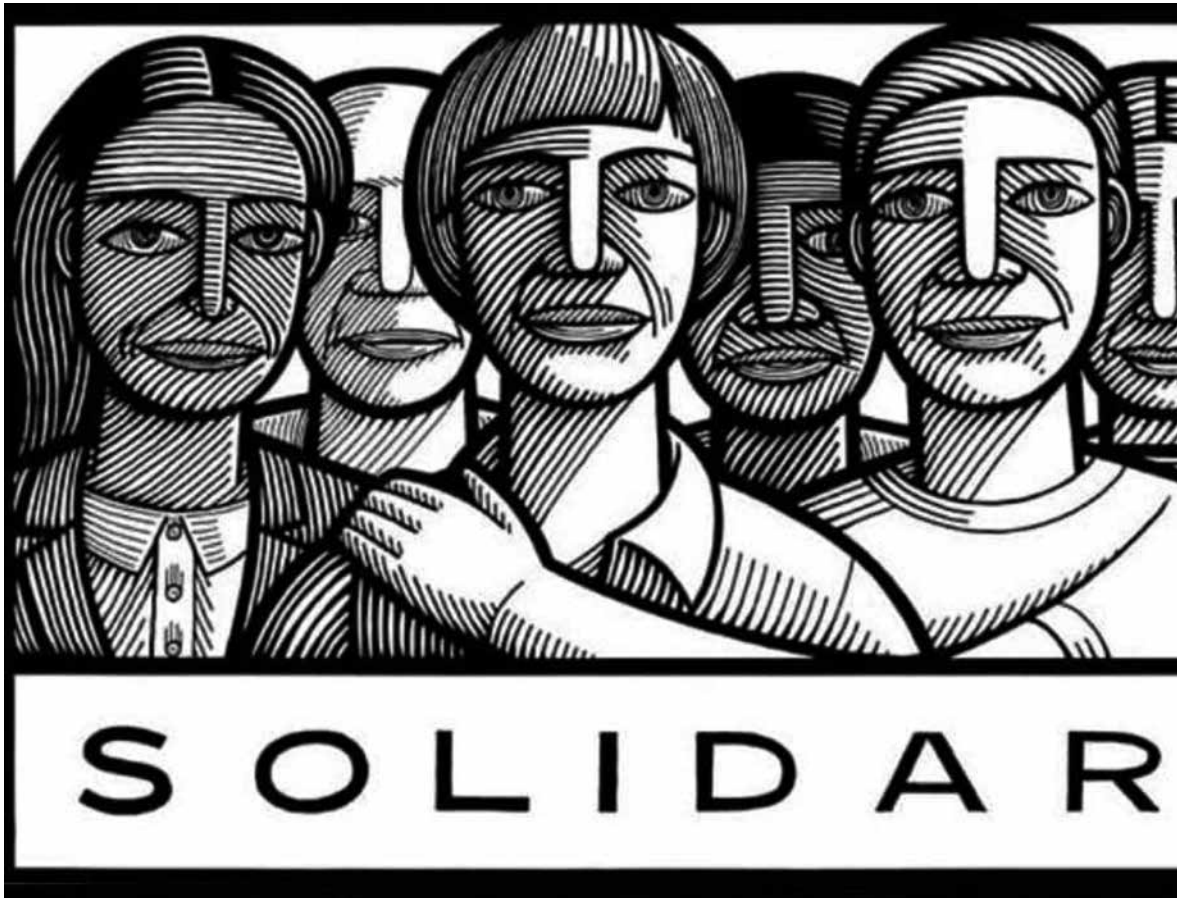

ción, desde el papel *pulp* de linotipista al *link* en la web, se inscribe una revista como *Sud*.

El itinerario de *Sud* siempre ha partido de una línea de principios acordes con los de nuestra organización sindical y también con la justicia social global, con su marco de DDHH tantas veces reivindicados y tantas veces ignorados. Solo así

se puede entender nuestra revista, como una mezcla de esa pedagogía obrera, que viene de lejos, sumada a la voluntad internacionalista, clave de nuestras ideas.

La información no es inocente, nuestros artículos y opiniones tampoco lo han sido, la ideología de esta revista nunca ha sido un secreto, a diferencia de algunos que plantean

una visión global caritativa y laxa, de aroma ecuménico y buenista. *Sud* ha sido un espacio, un ágora de la izquierda solidaria, dónde la cooperación es una pata más de la justicia social. Para ello, casi de manera casual y causal, elegimos un título a la vez geopolítico y literario, reminiscencias del nombre de aquella revista de la década de los treinta del siglo XX, creada en Argentina, entre

Silvina Ocampo y el gran Jorge Luis Borges.

Por nuestro origen y principios las páginas están empapadas de cooperación sindical, que conviene decirlo, o tal vez recordarlo, es también una forma de hacer política; la cooperación siempre es política, de lo contrario no son más que envíos humanitarios. La UGT de Catalunya

a finales del siglo pasado entendió bien esa dicotomía entre acción y ética global; fruto de ello es el trabajo de la Fundación Comaposada y ahora de Sindicalistes Solidaris.

Buenas personas, sindicalistas vocacionales, organizaciones sociales y administraciones comprensivas, que han impulsado y sostenido, han jalonado, durante estos años com-

plejos nuestra publicación. Firmas de entidades que han participado y administraciones, de periodistas y estadistas internacionales, también de algún premio Nobel. A todos, gracias. Pero queremos destacar a cuatro personas, sin ellos todo hubiese sido más complejo, han sido un espíritu impulsor siempre: Joan Tudela, Javier Martínez y Xavi López. Hemos nombrado a tres, falta el ineludible Paco Neira, abogado de amplio currículum profesional, gestor y político, pero sobre todo sindicalista, de aquellos sindicalistas, como decimos ineludible en nuestra historia sindical reciente, porque forma parte de esa esencia de la UGT socialdemócrata y de primera línea de empresa, de nuestras raíces más profundas.

«Veinte años no es nada, que febril la mirada...», decía el viejo tango; veinte años en prensa son bastantes, pero seguimos con la vocación nonata del que empieza a caminar, teniendo claro que el internacionalismo sindical siempre será la superación de lo tribal y lo excluyente.

Nicolás Cortés Rojano

Director de *Sud*

Il·lustracions: **Clifford Harper**

Això no és un joguina **la guerra comença en una moqueta**

A la moqueta de la fira d'armes més gran del món, que se celebra cada dos anys a la ciutat de la llum: París. Es diu Eurosatory, és més gran que el nostre Mobile i no hi pot entrar tothom: només els que venen armes (i complements infinits), els que les compren, els espies (els costa tant, dissimular-ho!) i els periodistes degudament acreditats (incapaços de sentir la magnitud de la tragèdia).

He viscut, des de fa deu anys, cinc edicions d'aquesta fira. Hi vaig perquè soc reporter de guerra i vull veure com es venen i compren les bales i els míssils que després veuré disparar en paisatges llunyans. O no tan llunyans.

Si els números de l'Arcadi Oliveres desmenteixen radicalment que el cicle armamentístic sigui un valor positiu en la vida econòmica del món, la sensualitat del marxandatge d'aquesta fira d'armes confirma –també radicalment– que alguna cosa falla en l'ésser humà.

SOLDAT

El fabricant de la primera pistola de la Primera Guerra Mundial continua fabricant pistoles.

Gavrilo Princip va assassinar els hereus de l'imperi austrohongarès amb una pistola FN Herstal, una fàbrica belga encara puntera en fu-

sells i subfusells. Cada any tenen un gran estand a la fira d'armament de París i m'hi vaig apropar. Els potencials clients acaronaven els seus fusells, els seus gallets, sense bales... clic, clic, clic.

«A FN Herstal ens prenem molt seriosament les nostres responsabilitats socials –deien en un fulletó. Els nous productes s'han desenvolupat per maximitzar el reciclatge i reduir l'impacte ecològic».

També s'enorgullien de ser l'única companyia del món que dissenya i desenvolupa l'arma i la munició que dispara aquesta mateixa arma. El logotip de la marca –les lletres F i N en estil vuitcentista entrelaçades– continua sent el mateix que Princip va tocar amb la seva mà en estrènyer a Sarajevo el gallet.

Què en pensen del 1914? Vaig voler preguntar-ho als seus empleats, però no va caler. En l'escrit dels

Patria

seus 125 d'excel·lència, FN Herstal recordava –amb molta fredor i un punt d'orgull– que el príncep hereu va ser assassinat amb una de les pistoles que ells fabriquen, «un acte que va precipitar el conflicte». Vint milions de morts a la Primera Guerra Mundial. I més de cinquanta milions a la Segona Guerra Mundial.

A l'estand de Rohde & Schwarz –fabricant alemany d'equips de comunicació per a tancs i caces bombarders– regalaven diminuts peluixos verds amb casc militar i ulls. A l'etiqueta del petit monstre hi havia un advertiment tipus pipa de Magritte: «Això no és una joguina». Com si els míssils que envoltaven al petit monstre sí que ho fossin, de joguines.

PÀTRIA

El primer míssil és la paraula. Perquè a la fira d'armament de París tot és per a la «defensa», la «seguretat», la «protecció». Sembla que aquí ningú no té la més mínima intenció d'atacar ningú, i només la companyia nord-americana Raytheon reconeix que els seus projectils són «letals».

«Som el camí més curt cap a la veritat absoluta», diu l'eslògan de Bofors Test Center, una companyia sueca especialitzada a perfeccionar la trajectòria de projectils i míssils. Va ser fundada per Alfred Nobel. Sí, el creador del Premi Nobel de la Pau.

–Els vostres missatges comercials són fascinants... Som el camí més curt cap a la veritat absoluta... Molt il·lustratiu –li vaig comentar a un dels suecs que ateniien a Bofors.

–Oh, gràcies! Són obra d'un equip de màrqueting suec. Els suecs, saps?, no hem tingut cap guerra des de 1814. Ets periodista? Què t'interessa, exactament? –va preguntar mirant la meua acreditació.

–De tant en tant vaig a alguna guerra. Veig com esclaten els míssils i també m'interessa veure com es venen –el suec em va mirar amb intensitat, com si volgués preguntar-me què se sent en l'altre cantó del mirall... la veritat absoluta.

–Interessant, molt interessant. Vine a veure'ns si passes per Suècia –i em va lliurar la seva targeta.

El primer míssil és la paraula. El principal constructor finlandès de

tancs té un nom molt pràctic per a aquest negoci. Sis lletres que serveixen per a disparar des de qualsevol país a qualsevol altre: es diu *Patria*. El nom va ser triat en votació pels mateixos treballadors entre diverses paraules preseleccionades. Impres en la bossa negra que regalen –elegant com la bossa d’una botiga del passeig de Gràcia– sembla un poema. Un poema fosc.

En una edició de la fira, a *Patria* li va caure una de les grans lletres que marquen el seu estand i, per unes hores, sobre els seus tancs es llegia *Paria*.

BOMBA

Aquesta és una fira amb sensibilitat.

Nammo és una gran fàbrica escandinava de petits projectils i en la publicitat mostrava la seva nova i brillant bala *eco-friendly* travessant l’aire d’un bucòlic camp: l’arbre i les flors es reflectien en la bala... Non Toxic Ammunition.

Aquesta fira és un festival de marandatge, començant pels objectes de goma antiestrès. La francesa NYCO –lubrificants per a la bata-

lla– els regalava en forma d’avió de combat. L’estatunidenca Bose –amplificadors de guerra– en forma de tanc. La també estatunidenca Aerojet Rocketdyne –propulsors per a coets i míssils– directament en forma de bomba.

El hòlding europeu MBDA, missile systems, regalava xupa-xups en forma de míssil. L’alemanya Weisensee ofería les minipuntetes de míssil que produeixen: les podies agafar com en un pica-pica. L’alemanya Rheinmetall –Metalls del Rin– regalava petites catifes d’ordinador amb la imatge de la munició que fabrica, perquè el ratolí faci pessigolles als seus projectils de morter.

Kaláshnikov, fusell d’assalt, és l’arma de foc més produïda de la història: més de 100 milions d’unitats. Mai un objecte ha matat tants humans. Però el seu estand era diminut. Dels gairebé 200.000 metres quadrats de la fira, l’empresa russa només ocupava tres metres quadrats.

L’estand de TRB, fabricant de pistoles de la part sèrbia de Bòsnia, inquietava, i molt. Però no era clar si el més inquietant era la ciutat que acull la fàbrica –Bratunac, on es va organitzar la massacre de Srebreni-

ca, la pitjor a Europa des de la Segona Guerra Mundial— o el nom de la seva nova pistola: Vampir.

Un dels productes estrella de la companyia txeca CZ era el Scorpion EVO 3 A1, un subfusell «extraordinàriament agradable per a l'usuari». Tot un homenatge —confessava en el fullet— a «aquests invertebrats de la classe dels aràcnids, coneguts per la

seva extraordinària resistència a la radioactivitat, les temperatures extremes i armats amb un agulló verinós en la seva elevada cua».

Et podies acostar, sostenir l'Scorpion —descarregat— a les teves mans, posar el dit en el gallet i fer clic, clic, clic... com van fer Sherif i Said Kouachi un any abans d'aquella edició de la fira en la revista satírica *Charlie Hebdo*

i en un supermercat jueu. Amb un subfusell Scorpion, entre altres armes, van matar disset persones. En la mateixa ciutat de la fira.

La companyia sud-coreana Poongsan exposava les seves brillantíssimes bales ordenades en vitrines amb il·luminació focal. Com si desaparessin amb diamants.

–Sembla un aparador de Tiffany’s – vaig dir a Eom, una de les hostesses.

–Gràcies. Les polim a fons –va respondre.

PANTONE

De quin color vol que li pinti les parets?... Quin caça bombarder vol per fer la guerra? Hindustan Aeronautics Limited ven els seus helicòpters de combat i caces bombarders com si fos un pantone que s’obre per mostrar les intensitats que ofereix. No de colors, sinó d’atacs.

En els estands de la fira d’armaments de París tot són solucions... Food Solutions, Metalic Solutions, Combat Solutions, Vision Solutions, Textile Solutions, Pyrotechnic Solutions... Solucions per a tot menys per

HAL
HINDUSTAN AERONAUTICS LIMITED
www.hal-india.com

INTERMEDIATE-JET TRAINER
Developed by HAL for export markets. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

TEJAS - Light Combat Aircraft (LCA)
Lightweight, single-engine, multi-mission fighter aircraft designed and developed by HAL for export markets. It is a single-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

Hawk - MK 132 - Advanced Jet Trainer (AJT)
Built to meet the AJT requirements of the Indian Air Force, the Hawk MK 132 is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

DORNIER DO - 228
Highly versatile, low-wing, turboprop aircraft designed and developed by HAL for export markets. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

AL31FP Engine (NPO Saturn Licence)
Two speed axial flow turbofan engine with a thrust vectoring capability. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

Adour MK 871 Engine - (Rolls Royce Licence)
Two speed turbofan engine of modular construction. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

Garrett TPE 331 - S Engine - (Honeywell Licence)
Single shaft centrifugal compressor turbofan engine. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

SHAKTI ENGINE
Co-developed jointly between HAL and Turbomeca. It is a two-engine, high-wing, multi-seat aircraft which holds the record for the longest flight duration of 1000 AG of continuous flight.

Aerospace
Structural Packages and Tanking for Satellite Launchers
Inboard (PDA) and Outboard (PDA) for Spacecraft
Launch Vehicle for Spacecraft

Industrial & Marine Gas Turbine
Production, Maintenance, Repair & Overhaul of Industrial Gas Turbines
ICE - 14000
ICE - 14000

Foundry & Forge
Castings: Aluminium, Magnesium Alloy Castings, A/L Alloys
Precision Castings: Forgings in all Metals
Precision Forgings: Forgings in all Metals
Precision Forgings: Forgings in all Metals
Precision Forgings: Forgings in all Metals

Exports: Aircraft / Helicopter & Services
Dhrup - Advanced Light Helicopter (ALH)
Chetak Helicopter
Engine Conversion

Exports: Structures / Work Packages
Build to Print Work Packages
Boeing 747 Forward Fuselage Doors
Airbus A320 Forward Fuselage Doors

a la mort, que és l'única cosa que no té solució. Així que, entre tantíssim complement per a guerrer *guai*, em vaig preguntar si alguna empresa o corporació exposava taüts o bosses de plàstic per als soldats morts. Perquè, al cap i a la fi, amb raó o sense, el que s'exposa en aquesta fira serveix per matar i els soldats cauen en els camps de batalla, oi?

–*Hello*. Hi ha algun estand que exposi taüts o bosses de plàstic per cobrir el cadàver dels soldats? –vaig preguntar en anglès a una bella hostessa francesa anomenada Sophie que atenia en un punt d'informació. –*Coffin* (taüt)... Sí, això és on es posen els bebès, no?

–No. És just el que ens posem en l'altre extrem de la vida.

–Ah, ja!... –va somriure sorpresa... miri aquí –i em lliura el catàleg, de la grandària d'una guia telefònica, de tota la fira.

–Com es diu taüt en francès? –vaig preguntar.

–*Cercueil* –va respondre.

Em vaig posar a buscar en el catàleg de la fira... *Gestion du champ de*

Bataille ... Soutien logistique et industriel... Triage des blessés et évacuations sanitaires... Vaig fer un volt per aquesta última zona, però res, no apareixia cap taüt, cap factoria de plàstics amb cremallera per al final del camí. Tot donant voltes, vaig veure un estand amb tota mena de caixes de fusta per al combat. Semblaven pretaüts. L'empresa es deia Clip-Lok SimPak.

–Hola. Tenen taüts? –vaig preguntar a un atent afrikàner anomenat James.

–No. Una vegada ens ho vam plantejar. Es necessita fer un estudi de mercat. I li asseguro que, si ens hi poséssim, faríem taüts d'excel·lent qualitat.

CARAMEL

En cada edició de la fira d'armament, Bofors Test Center –la companyia sueca especialitzada a perfeccionar la trajectòria de projectils, la que té per lema «Som el camí més curt cap a la veritat absoluta»– ofereix caramels en el seu estand.

I què és la veritat absoluta? La precisió i l'efectivitat del projectil. «El

cor del nostre negoci és provar qual-sevol producte que contingui substàncies explosives», diuen.

Bofors ha guanyat totes les batalles: «Derrotant l'impossible des de 1886», diu el seu eslògan. Tot en la fira d'armament de París respira això, guerres que sempre es guanyen.

–Vostès porten molt de temps en aquest negoci, oi? –vaig comentar a un dels empleats de Bofors.

–Sí. Vam néixer el mateix any que la Coca-Cola.

–Un negoci perillós?

–Això sí que és perillós. Comences menjant-te'n un i no pares –em va dir l'empleat tocant-se la panxa i mirant els caramels que ofereixen.

Tota la tragèdia d'aquest immens mercat es resumeix en la frase impresa en l'embolcall del petit caramel: «Benvinguts a l'infern».

Plàcid Garcia-Planas

Periodista

Treball digne: aquí i arreu

Si una cosa ens ha ensenyat la pandèmia que vivim és que només ens en sortirem col·lectivament. I aquesta màxima, que pot semblar senzilla i trillada, esdevé alhora un propòsit extraordinàriament complex. Un virus microscòpic i letal ha paralitzat el món, i ara més que mai som conscients que o ens en sortim des d'una voluntat global o el final d'aquesta crisi pandèmica mundial, el que mal anomenem nova normalitat, no arribarà mai. D'aquí que en els darrers mesos ens replantegem constantment com hem viscut fins ara, com vivim en aquest moment de traspàs i com ens ho fem per tal de canviar tot allò que no ha funcionat fins ara amb l'única finalitat de po-

der viure en un futur d'una manera més conscient i global. En definitiva, què hem fet, què fem i què farem a partir d'ara. I aquesta és, potser, la millor lliçó que podem endur-nos de tot el que ha passat, sobretot perquè és extrapolable a tots els àmbits de la vida, també el laboral: canviant petites coses podem canviar-ho tot. Com deia l'escriptor i periodista uruguaià Eduardo Galeano, «molta gent petita, en llocs petits, fent coses petites pot canviar el món». Nosaltres tenim aquest impuls. Som els afiliats i afiliades que confien en nosaltres. Som les delegades i delegats a cada fàbrica o centre de treball. Som totes les millores laborals i socials que aconseguim, cada conveni que signem, cada manifestació

que convoquem. Som petits, però junts tenim el múscul per canviar les coses que no ens agraden, que malauradament no són poques. I volem canviar el que no ens agrada aquí i arreu.

És en aquest sentit que creiem fermament en la universalitat de la lluita de la classe obrera. Des de 1988, Sindicalistes Solidaris neix amb la vocació d'acompanyar els nostres companys i companyes arreu del

món, en particular a Centreamèrica, l'Àrea Mediterrània i la regió andina, promovent la participació activa i solidària pels drets humans, laborals i sindicals. Perquè no estan sols. I perquè no estem sols.

A casa nostra, breguem dia rere dia per revertir la precarització del nostre mercat de treball. Més del 15% de llars amb almenys una persona treballant viu per sota el llindar de la pobresa. Les dones cobren de mitjana un 23% menys que els homes. A Catalunya, un de cada tres joves es troba actualment en situació de desocupació. És un escenari insostenible i cal girar la truita. Per això també exigim a les empreses internacionals que s'instal·lin aquí un retorn social de la seva inversió. No pot ser que Catalunya sigui només un pol d'atracció empresarial mitjançant fons públics a fons perduts. Les multinacionals que vinguin a casa nostra seran ben vingudes, però les seves inversions han de comportar condicions laborals de qualitat per als treballadors i treballadores i un retorn en l'economia social. Tot-hom hi ha de sortir guanyant, no només el gran capital.

Ara bé, malament aniríem en la nostra concepció d'unitat global si

allò que pregonem per als d'aquí no és també punta de llança quan són les nostres empreses les que vehiculen els seus interessos empresarials arreu del món. Els elements internacionalitzadors de l'economia catalana han de servir per obrir nous mercats amb productes de qualitat, no per treure'n profit econòmic fabricant més productes més econòmics gràcies a l'explotació de milers i milers de persones al tercer món. Volem treball digne a casa nostra, per descomptat; però també l'exigim arreu. El 2016, més de 2.000 milions de persones arreu del món tenien feines informals; el 61% de la força laboral mundial. De ben segur que, després de la pandèmia, que ha impedit que moltíssimes d'aquestes persones malvisquessin d'aquesta economia informal i precària, les xifres deuen ser esfereïdores. Al món, 168 milions d'infants es veuen obligats a treballar i un de cada cinc joves ni treballa ni estudia, mentre 6.400 persones moren diàriament a causa d'accidents de treball o de malalties professionals.

Aquestes xifres ens han de fer prendre consciència de la importància del treball digne aquí i arreu. La seva lluita és la nostra lluita. Per aquesta raó, des de la UGT de Ca-

talunya hem defensat la creació del Centre Català d'Empreses i Drets Humans, que va registrar-se el 5 de juliol com a proposta de llei al Parlament de Catalunya. El grup impulsor està conformat per divuit entitats de dues plataformes diferents, Lafede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global i la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, ambdues plataformes d'entitats del tercer sector. El nostre sindicat forma part d'aquest grup impulsor a través de Sindicalistes Solidaris. Perquè ens ho creiem amb fermesa. I no estem sols. Més de 8.000 entitats de la societat civil hem donat suport a la creació d'aquest organisme pioner que té com a propòsit aquest objectiu de llarg abastament: vetllar perquè la internacionalització de l'economia catalana no generi impactes negatius i vulneri drets humans, especialment en els països més empobrits. Ha de ser l'instrument que garanteixi la coherència entre les polítiques econòmiques, d'acció exterior i de cooperació internacional. És a dir, entre el que diem aquí i el que fem allà.

Més de 3.000 empreses catalanes operen a l'exterior, de forma directa o mitjançant més de 7.500 filials.

De manera cada cop més intensa, el poder d'actuació de les grans empreses i corporacions pot suposar greus amenaces als drets humans, sobretot als països més empobrits. Per aquest motiu, ens preocupa molt com s'incorporen propostes de regulació de l'activitat empresarial per garantir que es respecten tots els drets humans en el marc de les activitats empresarials que tenen lloc més enllà del nostre mercat laboral.

El Centre Català d'Empreses i Drets Humans és una iniciativa referent al món pel que fa a l'avaluació de l'impacte sobre els drets humans i el desenvolupament sostenible de les operacions de les empreses que operen a Catalunya i a l'exterior. Catalunya serà pionera en la defensa dels drets humans al món i en garantir l'actuació responsable de les empreses transnacionals que hi operen, tal com se sol·licita des de les Nacions Unides. El Centre serà un organisme públic i independent que retrà comptes a la societat civil, al Parlament i al Govern de la Generalitat. Investigarà demandes de possibles vulneracions de drets de les empreses, acompanyarà les comunitats afectades, demanarà a les empreses que participin en processos d'escla-

riment d'aquestes investigacions i sancionarà aquelles que es neguin a respondre la informació requerida. Ens sorprendríem de la feina que encara queda per fer. Durant el 2020, al 85% dels països es va vulnerar el dret a vaga i al 80%, el dret a la negociació col·lectiva. En 51 països, treballadores i treballadors van ser sotmesos a actes de violència. I països com Bangladesh, Brasil, Colòmbia o Egipte lideren un rànquing dels pitjors del món per treballar-hi i/o ser sindicalista. No podem pas oblidar els companys i companyes que han estat assassinats per defensar els drets laborals d'arreu del món.

Enguany, tornem de nou a centrar la Jornada Mundial pel Treball Digne en una mirada més enllà. Des de 2008, juntament amb el moviment sindical internacional, reivindicuem que és imprescindible crear ocupació de qualitat per construir una recuperació econòmica per a totes i tots. El món ha perdut l'equivalent a 255 milions de llocs de feina a temps complet des de l'inici de la crisi i uns altres 130 milions de llocs de treball corren perill enguany. La pèrdua d'ocupació ha afectat principalment les dones; la seva taxa d'ocupació s'ha vist reduïda en un 5%.

Els sindicats, aquí i arreu, maldem per la «plena ocupació». Encara que no existeixi una definició universal per a aquest concepte, reclamem que es generin almenys 575 milions de llocs de feina per al 2030 i que es formalitzin 1.000 llocs de treball informals en tot el món, la meitat dels existents arreu del món. La majoria d'aquests llocs haurien de ser ocupats per dones. No renunciem a aquest objectiu de la plena ocupació, però tampoc renunciem al treball digne. Perquè la feina no és només feina. Feina ha de ser dignitat personal d'aquelles persones que la fan. Per això exigim treball digne amb drets, condicions justes de salaris i ocupació, estable, inclusiu, amb igualtat entre homes i dones, sense violències ni assetjament, amb protecció, en entorns segurs, amb negociació col·lectiva i llibertat sindical.

Volem treball digne aquí i arreu!!!

Camil Ros

Secretari general de la UGT de Catalunya

Fotos: Itzel Acero

La compra pública socialment responsable: eix catalitzador cap a la coherència de polítiques i la defensa dels drets humans en el nord i sud global

Vivim un moment històric sense precedents, marcat per la superposició de múltiples crisis —desigualtat, ecològica, sanitària, alimentària, etc.— on la pandèmia només ha potenciat les vulnerabilitats existents. La covid ha sacsejat els fonaments de les estructures econòmiques, socials i de salut en molts països, i ha impactat de forma més greu en les persones i grups més vulnerables tant al sud com al nord global.

Els índexs de pobresa s'han aguditzat i es reflecteixen en qüestions com l'accés a l'habitatge, a l'aigua, a l'energia bàsica o a una alimentació adequada. Hi ha hagut també una retallada de drets civils i polítics, així com la persecució i criminalització de defensores dels drets humans o ambientals. En l'àmbit de la producció i prestació de serveis, la pandèmia va posar en relleu la perillosa dependència dels països del nord en haver deslocalitzat la producció de

materials sanitaris i mèdics bàsics, entre altres. A més, la globalització econòmica ha allunyat de la vista la majoria de vulneracions de drets humans i les greus afectacions al medi ambient, traslladant-les a les cadenes de producció del sud global. Des de la fabricació de guants sanitaris en condicions de treball infantil i esclau a Malàisia, passant per la vulneració dels drets humans més bàsics a la indústria electrònica; fins a la vulneració massiva de drets humans

i de les treballadores i treballadors involucrats en la construcció de les infraestructures per al Mundial de Futbol 2022, que ha suposat la mort d'almenys 6.500 persones; el nostre consum individual i col·lectiu associat a la despesa pública exigeix una revisió immediata.

L'aprovació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i l'impuls a la nova Agenda 2030 impliquen un esforç compartit de transformació

de tots els països i actors i es converteix en una oportunitat per a avançar cap a la coherència de polítiques. L'agenda internacional posa especial èmfasi en la defensa i promoció dels drets humans, l'equitat de gènere i la lluita contra l'actual crisi climàtica com alguns dels elements estructurals bàsics a l'hora d'aconseguir l'objectiu de la justícia global. Tot això interpel·la els estats i les empreses com a actors involucrats a garantir el compliment dels drets humans amb una mirada obligatòria en la sostenibilitat i la justícia social.

Moltes persones ens preguntem què es pot fer des del nostre àmbit local per a prevenir aquestes vulneracions dels drets humans per part de les empreses. Algunes respostes es troben a dos nivells:

En l'àmbit de la ciutadania podem exigir als representants polítics que promoguin polítiques vinculants perquè les empreses respectin els drets humans; convertir-nos individualment en un motor de canvi social a través del consum responsable, del comerç just i de pràctiques de respecte al medi ambient.

En l'àmbit de la representació política, o si es treballa per a l'admi-

nistració pública, la regulació dels impactes de les activitats de les empreses transnacionals sobre els drets humans és una qüestió que ha pres més rellevància en l'agenda de les institucions internacionals i els organismes multilaterals. La necessitat d'avançar en el disseny i la implementació d'instruments que aconseguixin prevenir i minimitzar els abusos comesos per les transnacionals en el marc de la seva expansió global s'ha convertit en un dels grans desafiaments. Les iniciatives més significatives van des de l'instrument internacional jurídicament vinculant, que s'està debatent a Nacions Unides des de fa més de cinc anys, a l'anunciada decisió de la Comissió Europea de presentar una directiva sobre diligència deguda al llarg de 2021. També trobem diferents propostes legislatives que s'han dut a terme a Anglaterra, França i Alemanya, el referèndum per la regulació d'empreses transnacionals Suïsses, o la recent aprovació a tràmit de la Llei de creació del Centre Català d'Empreses i Drets Humans a Catalunya.

Paral·lelament als avenços en aquesta mena d'instruments per a controlar les activitats de les empreses transnacionals més enllà

de les fronteres del país d'origen, l'Agenda 2030 identifica, a més, la contractació pública com a peça clau per a l'impuls cap a una producció i un consum sostenibles i una economia més inclusiva.

La compra pública socialment responsable és el mecanisme a través del qual les administracions públiques poden garantir que els béns, serveis i subministraments que adquireixen o contracten estan lliures de vulneracions de drets humans

tant al sud com al nord global, és a dir, al llarg de tota la cadena de producció.

A tot el món la compra pública executa una despesa de més de 1.000 milions d'euros anuals, que representen el 14% del PIB. A l'Estat espanyol representa un 18,5% del PIB total. La compra pública té un gran potencial com a mecanisme per a promoure el respecte dels drets humans per part de les empreses transnacionals i la coherència de

polítiques de les administracions públiques.

No obstant això, assegurar una compra pública lliure de vulneracions de drets no és una tasca fàcil, perquè comporta el repte d'enfrontar complexes estructures societàries amb enorme poder econòmic i polític i abordar jurídicament la relació de les cases matrius de les transnacionals amb la resta de filials, proveïdors i subcontractistes al llarg de la cadena de subministrament.

Moltes companyies adjudicatàries de contractes amb administracions públiques no desenvolupen la seva activitat solament en el lloc on són contractades. La majoria d'aquestes multinacionals operen a altres països on obtenen importants beneficis, a vegades, a costa dels drets humans de la població local o de generar greus afectacions mediambientals. Els exemples són innombrables, però un dels més paradigmàtics l'ha posat en relleu recentment l'ONU, publicant una llista de 112 empreses que participen, directament o indirectament, en la vulneració sistemàtica de drets cap a la població palestina a conseqüència de les seves activitats comerci-

als en els assentaments il·legals en territori ocupat palestí, Jerusalem Oriental o els alts del Golan siriana. Companyies com la francesa Alstom, que fabrica ferrocarrils, Motorola, o les empreses turístiques Booking o Edreams són alguns exemples que apareixen en aquesta llista i que, al mateix temps, s'adjudiquen importants contractes en les nostres administracions públiques.

A Catalunya, des de 2012, s'està avançant en un procés únic i nou que està permetent a administracions públiques, organitzacions de justícia global i universitats donar continuïtat a la iniciativa social que busca incorporar la compra pública ètica com a peça imprescindible per a la coherència de polítiques en l'àmbit de les administracions: el Grup de Compra Pública Socialment Responsable està constituït per institucions autonòmiques —la Generalitat de Catalunya a través de la Direcció de Contractació, Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC), la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)—, supramunicipals —l'Associació Catalana de Municipis (ACM), el Consorci de Salut de Bar-

celona, la Diputació de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) i Transports Metropolitans de Barcelona (TMB)—, i municipals —l'Ajuntament de Barcelona, amb la participació de la Direcció de Justícia Global i Ajuntament + Sostenible, l'Ajuntament de Girona a través de Drets Socials i Cooperació. També hi participen universitats i investigadores independents i, a més, unes quinze organitzacions de la societat civil, vinculades al co-

merç just, els drets de pobles indígenes, les finances ètiques, els drets DESC o la salut global, la justícia climàtica, el feminisme i la denúncia de vulneració de drets en situacions d'ocupació i conflicte, entre altres.

Les entitats treballem amb perspectiva extraterritorial. Per exemple, des de les entitats Novact i Suds lideren la campanya «99,3% responsable», que crida a la respon-

sabilitat de la contractació pública i evidència com des de casa nostra podem lluitar contra situacions de vulneració de drets sistemàtiques ocorregudes en ocupació de territoris o conflictes armats.

D'altra banda, SETEM Catalunya treballa la compra pública socialment responsable als sectors del tèxtil, l'alimentació, la banca i l'electrònica. En aquest últim sector, per exemple, es promou l'afiliació d'administracions públiques a Electronics Watch, organització de monitoratge independent, que uneix compradors del sector públic amb organitzacions de la societat civil de les regions productores d'electrònica. Els representants d'institucions vinculades amb la cooperació internacional també fan aquest abordatge en la seva participació. I l'objectiu és, a poc a poc, estendre l'anàlisi extraterritorial a tots els nivells.

En el marc de la col·laboració multidisciplinària, a partir de l'any 2018, el Grup de Compra Pública Socialment Responsable ha organitzat anualment les Jornades de compra

pública socialment responsable, un espai en el qual es comparteixen i es presenten iniciatives per avançar cap a una coherència de polítiques de respecte dels drets humans.

El missatge és clar: es pot i s'ha de promoure una contractació pública valenta, creativa i realment justa per a desenvolupar mecanismes que obliguin les empreses a dur a terme la deguda diligència en les seves actuacions al llarg de tota la cadena de subministrament i que aquestes vagin més enllà de les actuals nocions de responsabilitat social corporativa, voluntariat, declaracions d'intencions o segells de bones pràctiques que el pas dels anys ens ha demostrat que resulten del tot ineficaços i insuficients.

Lina M. González

NOVACT

Judith Talvy

SETEM

Miguel Castro

SUDS

Digitalización sí, pero con **contrapesos sociales**

Ya nadie opone dudas: el proceso de transformación digital de nuestra economía ha empezado. Es más, se trata de un proceso irreversible e incluso imprescindible. Es una de las lecciones de la pandemia de covid-19: la discontinuidad tecnológica y sus inherentes mejoras en eficiencia, distancia social y omnicanalidad, es clave para el progreso económico.

Obviamente, el mundo del trabajo no es ajeno a esta disrupción. Prácticamente todas las tecnologías que están protagonizando esta revolución tendrán un fortísimo impacto en el espectro de las relaciones labo-

rales. La Inteligencia Artificial (IA) ya está llamando a la puerta, considerándose un aspecto clave en la toma de decisiones organizativas en un corto espacio de tiempo. La robótica, a pesar de que lleva décadas entre nosotros, está empezando a ser cotidiana en la vida de cualquier persona trabajadora. Las tecnologías digitales como 5G, IoT, *sensorización*, *cloud/edge computing* son ya una realidad en millones de empresas, y lo serán aún más.

Nunca en nuestra historia ha habido una comunión de tecnologías con tanto poder transformador. Todas ellas por separado, pero mucho más conjuntamente, van a mutar la

forma de trabajar, de organizar el trabajo y de relacionarse. De cómo afrontemos este proceso de digitalización dependerá el futuro de millones de personas.

Para afrontar este cambio en nuestro mundo laboral, debemos interpretar qué está pasando, por qué está pasando y qué queremos conseguir, entre todos, al final de todo

este proceso. Porque nunca deberemos olvidar que el fin último de la innovación tecnológica es aumentar el bienestar humano. Si lo que obtenemos es lo contrario, entonces estamos haciendo algo mal.

En consecuencia, el diálogo social nacional y europeo, y la negociación colectiva en todas sus vertientes (nacional, sectorial y de empresa)

deberá tener en cuenta todos estos aspectos:

Mujer y su relación con la tecnología

Las cifras no pueden ser más demoledoras: las mujeres presentan un menor aprovechamiento de las TIC. Desde un punto de vista agregado, las mujeres con habilidades digitales bajas son un 4% más numerosas, y aquellas que no acreditan ninguna competencia informática son un 5% más que sus pares hombres. En el terreno académico también se aprecia un diferencial sumamente preocupante: solo un 2,4% del total de mujeres universitarias están cursando estudios TIC.

Finalmente, en el apartado laboral y profesional, la subrepresentación femenina ocasiona cifras alarmantes: entre 2019 y 2020, el número de empresas que contrataron a mujeres especialistas en TIC descendió un dramático 10% en todo el país.

Las empresas deben cejar en su empeño de buscar excusas; olvidar el marketing hacia fuera y volver la mirada al interior, puesto que los datos no pueden ser más elocuentes: en 2020, el 71% de los empleados de empresas *tech* europeas

considera que el ecosistema tecnológico europeo no ofrece una verdadera igualdad de oportunidades a las mujeres. En el último año, un 42% de las mujeres ha experimentado alguna forma de discriminación en su trabajo.

Por tanto, este proceso de digitalización deberá equilibrarse conformando eficaces planes de igualdad, empleando la corresponsabilidad y la conciliación como ejes fundamentales.

La automatización del empleo

A lo largo de toda nuestra historia, la discontinuidad tecnológica ha devenido en profundos cambios en el mundo del trabajo. Las sucesivas revoluciones industriales nos han enseñado como los procesos de tecnificación modifican la fisonomía del trabajo, haciendo desaparecer actividades e incluso profesiones, mientras que otras surgen.

Se trata de unos antecedentes que muchos organismos temen, y que incluso se atreven a cuantificar. A finales de 2018, UGT publicó un estudio en donde se analizaban publicaciones de organismos tan relevantes como la Comisión Europea,

la OCDE o el Banco Mundial, y las conclusiones fueron contundentes:

- Los estudios analizados coinciden en señalar que el desarrollo de la IA y la robótica tendrá consecuencias, directas e indirectas, en varios millones de empleos en España durante la próxima década, especialmente en lo referido al contenido de los puestos de trabajo, que tenderán a ser menos rutinarios, exigiéndose a cambio conocimientos tecnológicos más especializados.
- Existe un consenso sobre el impacto de la discontinuidad tecnológica en la calidad del empleo: se verá deteriorada, con un alto incremento de la desigualdad social y un fuerte aumento de la polarización.
- En cuanto a la afectación sobre el volumen neto de empleo, el número de estudios que vaticinan un escenario negativo es mucho mayor que los que proponen un desarrollo positivo. Es importante destacar que los estudios que

predicen destrucción neta de empleo no dependen de ningún condicionante exógeno para consolidar sus resultados; es decir, si no se asumen nuevas políticas, se llegará a un escenario de pérdida de volumen neto de empleo.

En resumen, y dicho de forma simple: si no se toman medidas, los peores presagios se consolidarían; solo si se toman las medidas correctas habrá una relación positiva entre discontinuidad tecnológica y empleo.

Polarización por cualificaciones

Existe un asombroso consenso (de nuevo, informes de la Comisión Europea, OCDE, etc.) que asegura que la digitalización conllevará una enorme polarización laboral por cualificaciones, donde las clases medias sufrirán una potente devaluación salarial.

En los últimos veintitrés años, se ha destruido un 11,5% del empleo con competencias «medias». Una tendencia que no solo no tiende a frenarse, sino al contrario, a hacerse estructural y sistémica. Así, según recientes previsiones del

Centro Europeo para el Desarrollo de la Formación Profesional (Cedefop), con proyecciones hasta 2030, cuatro de cada cinco nuevos empleos exigirán un alto nivel de cualificación, aventurando un rápido crecimiento de los puestos de trabajo más cualificados. En el otro extremo, pronostica un leve aumento del empleo con bajos niveles de cualificación; en concreto, puestos de trabajo relacionados con seguridad, limpieza, restauración o labores de cuidado.

¿Y qué pasará con los empleos con habilidades intermedias, habitualmente asimilados a la clase media social y económica? Pues que no solo no crecerán, sino que descenderán.

Una polarización de estas características, y más si aumenta como se vaticina, planta las semillas para que enraícen conflictos sociales. Si a esto le sumamos la coyuntura española, con un indignante paro juvenil, una temporalidad y precariedad laboral injustificable, y el durísimo impacto de la pandemia en nuestro desequilibrado tejido productivo (de por sí ya inclinado hacia sectores muy poco dinámicos), tenemos

todos los ingredientes del cóctel de la conflictividad.

Algoritmos laborales

Aspectos como el reclutamiento del personal, la organización del tiempo de trabajo, el control y vigilancia de la actividad, la promoción profesional, el cálculo del desempeño, la aplicación de régimen disciplinario,

la determinación de la retribución salarial o incluso la valoración de un despido, están siendo puestos en manos de algoritmos laborales.

Sin embargo, los algoritmos no son, en absoluto, infalibles. Sus decisiones pueden estar tan sesgadas como las de cualquier humano, por lo que no pueden considerarse «superiores»

o más objetivas que las de cualquier persona. Hoy por hoy, la comprensión humana sigue, y seguirá siéndolo a largo plazo, imprescindible para tomar decisiones bajo criterios justos y equitativos.

La expansión de este tipo de herramienta en las relaciones laborales supone un peligro implícito y explícito. Para evitar esta aberración, desde UGT estamos proponiendo dos líneas de actuación: en la negociación colectiva y en el De-

recho Laboral, que aúnen registro de algoritmos con responsabilidad, auditorías, igualdad de género y explicabilidad, finalizando con un justo reparto de los beneficios obtenidos a través de una «plusvalía digital».

Brechas digitales laborales

Transversalmente a todos los apartados anteriores, la formación y la recualificación profesional adquieren un papel fundamental e imprescindible.

Empero, la realidad que describen los datos disponibles no es, para nada, alentadora: España es el país europeo con mayor desajuste de habilidades digitales en el trabajo (OCDE, 2019). Más de la mitad de los trabajadores con empleo en 2020 no sabe lo que es la *nube*. Seis de cada diez desempleados solo acreditan competencias informáticas bajas. Cifremos la dimensión del desafío que supone revertir esta situación: alrededor de nueve millones de ocupados españoles tendrán que dedicar más de seis meses a recualificarse (WEF, 2020).

Una formación que además deberá tener en cuenta aspectos como la brecha intergeneracional (el porcentaje de personas entre 55 y 64 con habilidades digitales bajas es dos veces mayor que entre las que tienen entre 25 y 34 años) o la ausencia de medios digitales puestos a disposición de la persona trabajadora (todavía un 43% de los ocupados no tienen acceso a un ordenador conectado a internet).

Por tanto, precisamos acometer la cuestión de la formación de nuestra fuerza de trabajo; antes y mientras pedimos las ayudas europeas, entiendo esta recualificación como

una parte intrínseca e imprescindible de dichas ayudas.

Conclusiones

Son muchos los retos que plantea la discontinuidad tecnológica al mundo del trabajo. Serán el diálogo social, la negociación colectiva, y por supuesto, las políticas de empleo, las que determinarán si hemos aprendido de nuestra historia; si vamos a pilotar esta transición con rigor y sabiduría, atando en corto al capitalismo salvaje, para evitar conflictos sociales que nadie quiere ni desea. O, dicho de otro modo: si ponemos a las personas en el centro, y si las priorizamos ante apetencias mercantiles o dinerarias; si queremos progresar con la condición de no dejar a nadie atrás o arriesgarlos a crear un futuro inquietante y hostil para las personas trabajadoras. El desafío no es sencillo, pero la alternativa es sucumbir al determinismo tecnológico y al poder de los mercados sin mediar contrapesos sociales.

José Varela

Responsable de Digitalización de UGT

Un projecte de cooperació en accessibilitat

L'any 2018, les ciutats de Barcelona i Amman signaren un acord de cooperació en matèria d'accessibilitat i planificació urbana. Un acord que plasmava una relació iniciada dos anys abans, promoguda pel High Council for People with Disabilities (HCD) de Jordània. Al llarg dels cinc anys de vida d'aquest projecte de cooperació, han estat diverses les línies de treball encetades amb l'objectiu de promoure la transferència de coneixement entre les dues ciutats.

La Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona lidera, a nivell tècnic, aquesta relació. I ho fa promovent la participació activa i en comissió de servei del propi personal tècnic municipal, d'acord a l'expertesa del seu àmbit de gestió.

En aquest context, l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) de l'Ajuntament de Barcelona participa activament en aquest projecte de cooperació com a referent municipal en matèria d'accessibilitat. Tècnics de Model Urbà completen el gruix de personal tècnic municipal, aportant el seu coneixement en matèria de projecció urbanística. Per últim, destaca el paper de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, com a agent facilitador i de suport, tant en la planificació de despatx com en el treball de camp.

En aquest article volem fer una aproximació al marc conceptual que acompanya aquest projecte de cooperació en accessibilitat, i detallar algunes de les pràctiques que a

dia d'avui continuen actives, malgrat els condicionants que la situació de pandèmia ens imposa.

Un punt de partida i un marc de referència compartit

Aquest projecte de cooperació se centra en la promoció de polítiques públiques destinades a l'autonomia i vida independent de les persones amb discapacitat i posa especial èmfasi en l'accessibilitat com a matèria de treball. Una primera aproximació ens mostra realitats contraposades entre les dues ciutats. Així, Barce-

lona celebra més de tres dècades de polítiques actives a favor de l'accessibilitat, amb un paper actiu del col·lectiu organitzat de persones en situació de discapacitat i una aposta decidida de part dels successius governs locals. La ciutat d'Amman, en canvi, es troba en el punt zero, en un moment en què tot està per fer i en el qual ha d'apostar decididament per un canvi de model. Si volguéssim condensar en una sola paraula la realitat de les persones en situació de discapacitat a la ciutat d'Amman, aquesta seria, sens dubte, «invisibilitat». Abordar les arrels d'aques-

ta realitat excediria els objectius d'aquest text; en canvi, sí que podem afirmar que en la marginació de l'accessibilitat rau una part important d'aquesta problemàtica.

No obstant això, i malgrat aquest present tan divergent, el model conceptual que ha d'orientar la pràctica en el futur és compartit per totes dues ciutats: la Convenció de Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. La Convenció és un tractat internacional que articula els drets de les persones amb discapacitat. Els estats que passen a ser part de la Convenció convenen promoure, protegir i assegurar el ple gaudi, en condicions d'igualtat, de tots els drets humans i llibertats fonamentals per part de totes les persones amb discapacitat, i promoure el respecte de la seva dignitat intrínseca. Jordània i Espanya van signar i ratificar aquesta Convenció, així com el seu protocol facultatiu, de manera que des de l'any 2008 aquest cos normatiu internacional forma part plenament de l'ordenament jurídic de tots dos països.

La Convenció suposa un canvi de paradigma en els enfocaments de la discapacitat, en passar d'un model

en què les persones amb discapacitat són tractades com a objecte de tractament mèdic, caritat i protecció social, a un model en què les persones amb discapacitat són reconegudes com a titulars de drets humans, actives en les decisions que influeixen en la seva vida i capacitades per reivindicar els seus drets. Aquest enfocament considera que les barreres de la societat, com els obstacles físics i les actituds negatives, a què s'enfronten les persones amb discapacitat, són els principals obstacles per al ple gaudi dels drets humans. La discapacitat no és doncs una condició intrínseca de la persona. Són les barreres físiques, comunicatives i actitudinals les generadores de discapacitat. Així, si l'entorn amb què interacciona la persona es configura com accessible, desapareixen les barreres i la situació de discapacitat. Passem així d'un model on la referència és la diversitat i no pas la capacitat.

I és aquí on rau la importància cabdal de l'accessibilitat en la mesura en què es configura com a dret vehicular per fer efectius els principis d'igualtat d'oportunitats i no discriminació del conjunt de la ciutadania i, de manera específica, de les persones en situació de discapacitat.

En el context exposat i amb l'aproximació conceptual compartida entre Amman i Barcelona envers la discapacitat, és especialment rellevant destacar que la Convenció detalla en el seu preàmbul el «reconeixement de la importància de la cooperació internacional per millorar les condicions de vida de les persones amb discapacitat en tots els països, en particular en els països en desenvolupament». Aquest és, doncs, el punt de partida de la col·laboració entre les dues ciutats i que ha donat lloc a diferents projectes que passem a detallar.

Sobre la dinàmica de treball

L'acord de cooperació d'aquest projecte establia les bases de treball conjunt, principalment entre els equips dels ajuntaments d'Amman (GAM) i Barcelona. Cal destacar, però, la participació activa d'un tercer actor, el Higher Council for the Rights of Persons with Disabilities (HCD) de Jordània. L'HCD és l'organisme d'àmbit estatal encarregat de desenvolupar les polítiques destinades a la promoció i a la defensa dels drets de les persones amb discapacitat a Jordània. La presència estratègica de l'HCD trasllada a aquest projecte un tret fonamental de la manera de fer a la ciutat de Barcelona: el paper actiu

de les persones en situació de discapacitat en la planificació i seguiment de les polítiques d'accessibilitat al municipi. L'HCD, com a Alt Consell d'abast nacional, també amplifica les bones pràctiques experimentades, amb l'objectiu de reproduir-les a altres ciutats del país.

Amb els tres actors presentats (l'HCD i els ajuntaments d'Amman i Barcelona) des de l'any 2018 s'han succeït diversos projectes de col·laboració amb l'objectiu principal de compartir el coneixement tècnic de l'Ajuntament de Barcelona al voltant de l'accessibilitat i de les polítiques de la promoció de les persones amb discapacitat. Podem distingir aquesta cooperació principalment en dues línies de treball: a) l'exposició del model organitzatiu i metodològic singular de l'IMPD en el desenvolupament de polítiques públiques; i b) la participació directa de l'equip de Barcelona en el disseny de projectes urbans i d'equipaments municipals.

Així, per exemple, referent a la metodologia de treball, un tret fonamental de les polítiques d'accessibilitat de Barcelona és el treball transversal que promou l'IMPD amb el conjunt de l'organització

municipal. Lluny de dissenyar un model amb un organisme central encarregat de planificar i executar l'accessibilitat, l'IMPD acompanya i assessora en aquest objectiu les diferents àrees i organismes municipals. D'aquesta manera, des de la responsabilitat i compromís compartit, s'avança en la normalització del discurs de l'accessibilitat.

El foment d'aquesta estratègia es tradueix en un dels àmbits del Pla de treball, a saber, el d'avançar en la definició d'un model organitzatiu intersectorial del sector públic per al desenvolupament de polítiques públiques per a la inclusió de persones en situació de discapacitat: plans d'accessibilitat, metodologia i eines de participació. Aquesta és de fet una aproximació pràctica aplicable a qualsevol àmbit d'intervenció: urbanisme, edificació, mobilitat i transport, cognició, comunicació sensorial, bens i serveis. En aquest context doncs, han estat diverses les trobades amb responsables polítics i tècnics de Jordània per a la transferència d'aquest model organitzatiu.

De manera complementària a aquesta aproximació de model, una segona línia de treball de cooperació ha anat encaminada a la participació tècnica

en projectes concrets. L'accessibilitat és una condició aplicable a qualsevol àmbit de la vida quotidiana, de manera que una de les decisions inicials fou la de concretar projectes sobre els quals anar edificant la relació de cooperació. D'acord amb els interessos compartits, el Pla de treball va definir dos projectes:

- a) Les polítiques de vida residencial i independent per a persones en situació de discapacitat, amb un enfocament comunitari.
- b) Protocol de seguiment de projectes d'obra en edificis municipals d'ús públic.

Entre altres treballs de col·laboració, cal destacar per exemple la participació en els projectes de planificació urbana que compten amb l'assessorament dels tècnics de Model Urbà. Projectes com el de planificació urbana al districte de Jabal Al-Hussein o el disseny d'espais públics i verd, amb un enfocament participatiu, a l'East Amman, incorporen l'accessibilitat com una condició transversal a totes les fases de desenvolupament. Un dels productes més interessants generats al llarg d'aquest temps de cooperació, ha estat un vídeo sobre l'accessibilitat a l'espai públic a la

ciutat de Barcelona. Aprofitant una de les estades presencials de treball, membres de l'HCD van realitzar una filmació que fan servir com a eina de promoció en la seva lluita pels drets de ciutadania de les persones en situació de discapacitat¹.

Immersos en les dinàmiques imposades per la Covid-19, el projecte de cooperació ha aconseguit mantenir el seu batec aprofitant l'ús de les noves tecnologies. La darrera parada d'aquest viatge ha estat la recent inauguració de l'edifici Wadi el-Sir, destinat a albergar oficines municipals i diferents equipaments d'ús públic. Traslladant la metodologia de treball en accessibilitat present en el si de l'Ajuntament de Barcelona, s'establí un grup de treball multidisciplinari amb membres de la municipalitat d'Amman, l'HCD i l'equip tècnic de l'IMPD. La voluntat era fer un seguiment exhaustiu per assegurar la completa accessibilitat d'aquest nou equipament municipal. Actualment podem dir, doncs, que enguany s'ha inaugurat el primer edifici accessible fruit de la cooperació entre les dues ciutats.

Actualitat

L'evolució de la pandèmia ens ha de permetre, a curt termini, reprendre la metodologia que alternava el treball a distància i el presencial. Aquest fet ha de suposar un revulsiu en la dinàmica de treball que permeti l'obertura cap a noves quotidianitats sobre les quals dibuixar la mirada de l'accessibilitat.

La Convenció de Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, primer i únic tractat internacional de drets humans d'aquest segle, permet dibuixar un llenguatge comú en realitats i comunitats aparentment distanciades. Un dels seus principis rectoros estableix «el respecte de la dignitat inherent, l'autonomia individual, inclosa la llibertat de prendre les pròpies decisions, i la independència de les persones»; i és en l'accessibilitat que trobem una eina necessària i efectiva per anar assolint fites en aquesta carrera de fons. Cooperem, compartim i avançarem.

Guillermo Hurtado
Ferran Urgell

Tècnics en Promoció de l'Accessibilitat
de l'IMPD (Institut Municipal de
Persones amb Discapacitat)
Ajuntament de Barcelona

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=XQqA-Fyc0Jo&t=175s>

Cuando nosotros éramos ellos

Europa se blinda contra la inmigración ignorando la deuda contraída durante décadas por millones de sus ciudadanos, que fueron acogidos en todo el orbe cuando huían de la miseria y la inestabilidad.

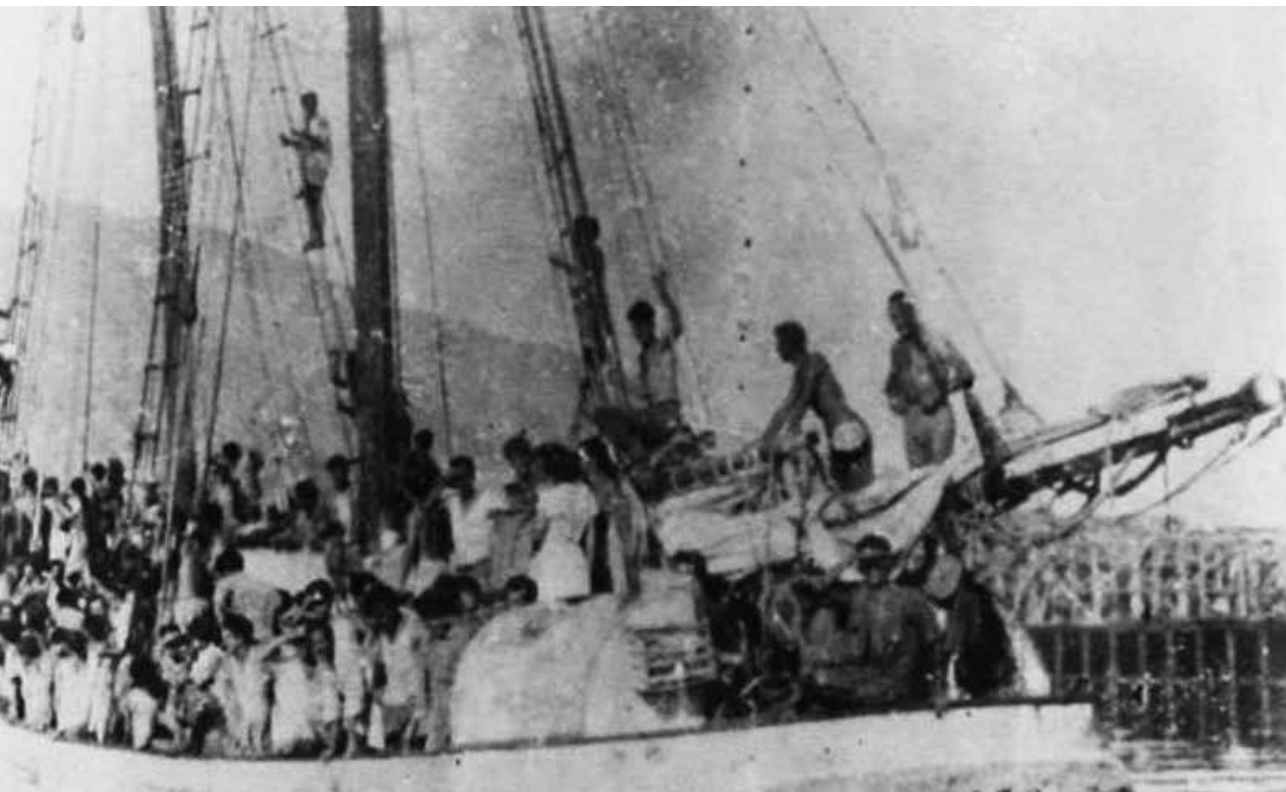
Los responsables del centro de acogida de refugiados de la ONG Accem, ubicado en un antiguo hotel de Astorga (León), decoran una pared con recortes de periódico que recordaban los años en que nosotros éramos ellos.

Imágenes como la del paquebote *Elvira* (1949), atiborrado de inmigrantes procedentes de Canarias que el medio de comunicación venezolano, Agencia Comercial de Venezuela, decía que se encontraban «en condiciones lamentables». «Famélicos, sucios y con las ropas hechas jirones. La bodega del barco, que solo medía 19 metros de eslora, parecía un vomitorio y despedía un hedor insoportable», añadía el texto.

Para Virginia, una de las responsables de la ONG que regentaba el centro, la presencia de los artículos periodísticos en las paredes del hotel de acogida tenía una clara intención: «Se trata de animarles, de recordarles que también nos pasó a nosotros y explicarles que esta es una etapa de su vida. Que no van a ir con la pegatina de refugiados toda su vida», me explicó cuando visité el edificio donde residían decenas de extranjeros, en la primavera del año pasado.

El mensaje que intentaba transmitir la ONG a las personas que vivían en el recinto hotelero —en su mayoría procedentes de América Latina— era un simple recordatorio

de una lección histórica incontestable: las migraciones son un fenómeno recurrente y se han sucedido en todos los territorios del orbe porque se ven impulsadas por un instinto natural, una fuerza interna que no se rige por condiciones tan cambiantes como la nacionalidad, sino por impulsos mucho más arraigados como son los que generan la lucha por la supervivencia o el intento por mejorar la calidad de vida de quienes las acometen.

La preeminencia que tiene hoy en día la cuestión migratoria para los gobiernos de la Unión Europea y la política en boga, que pretende convertir el Viejo Continente en una suerte de fortaleza delimitada por muros y alambre de espino, es una bofetada a la propia historia de estos territorios que durante los últimos siglos «exportaron» a millones y millones de personas hacia todos los confines del orbe, esperando que en esos destinos se les acogiera con la

misma solidaridad que hoy requieren quienes se dirigen hacia Europa.

Tras décadas en las que nuestros países se acomodaron en el estado del bienestar pensando que la miseria, la precariedad y la inestabilidad que había azuzado el exilio europeo era ya un simple recuerdo de la memoria, Europa redescubrió que estos procesos nunca desaparecen, solo se trasladan a un nuevo escenario.

En 1991, al mismo tiempo que los Balcanes se sumían en una sucesión

de guerras devastadoras, la descomposición del régimen comunista que gobernaba Albania y que había mantenido un cierre casi hermético del país durante décadas, dio paso a una fuga masiva de sus ciudadanos. Como los españoles, cuyo caso relataba la Agencia Comercial de Venezuela, Europa tuvo que lidiar con la afluencia de estas personas que llegaban a la frontera griega en penosas condiciones. La noticia supuso todo un *shock* para Grecia, que solo había visto cruzar la frontera a siete albaneses en 1988 y a diecisiete en 1989.

El primer aviso de lo que pronto sería un auténtico éxodo se produjo en el verano del año precedente, en 1990, cuando varios miles de albaneses irrumpieron en las embajadas europeas instaladas en Tirana. La alemana recibió a más de tres mil. La reacción inicial de Europa fue la misma que habían adoptado las naciones del orbe que permitieron la llegada de los exiliados provenientes de la Europa occidental: aceptar su llegada bajo el que debería ser un principio básico de solidaridad. La mayoría recibió permisos de residencia y recaló en Alemania, y otros cientos en Italia, Francia, Polonia, Turquía y lo que era entonces Checoslovaquia.

La huida de los albaneses se acrecentó en los meses subsiguientes. Me encontré con los albaneses que llegaban a Grecia en los primeros meses de 1991, cuando viajé a Filiates, una pequeña aldea cercana a la linde fronteriza que asistía al paso diario de cientos de viajeros procedentes del país vecino. Llegaban con la ropa rota, algunos sin zapatos. Para muchos, la simpleza de aquel villorrio griego se asociaba con lujos como la presencia de carnicerías, un alimento que rara vez habían podido consumir en su tier-

ra natal durante todos los años de carestía.

Los desplazamientos hacia Grecia se solaparon con los que comenzaban a embarcarse en navíos para huir hacia Italia, un fenómeno que alcanzó el clímax que marcó la travesía del Vlora, un paquebote que fue asaltado por más de 20.000 personas el 8 de agosto de 1991 y viajó hasta el puerto italiano de Bari. Las imágenes del buque abarrotado se convirtieron en noticia de primera plana y obligaron al país transalpino a definir su política de acogida.

Frente al espíritu solidario de Alemania, Italia —el mismo país que entre 1861 y 1976 asistió a la emigración de cerca de 26 millones de sus ciudadanos, que se esparcieron por todo el mundo— hizo lo contrario. El confinamiento en condiciones más que precarias de los recién llegados y la ulterior represión de los que viajaban en el Vlora fue tan polémica que suscitó las críticas de las organizaciones pro derechos humanos y hasta del Papa Juan Pablo II.

El conocido obispo Antonio Bello, un clérigo conocido por su defensa de las causas sociales, publicó un artículo en el que advertía a las au-

toridades de Roma de que los seres humanos —no pueden ser tratados como animales, abandonados sin ayuda en el hedor de las heces, sin la menor decencia, entre vómitos y sudor. Unas palabras que podrían referirse perfectamente a situaciones actuales como las que se vivieron en el infame campo de Moria, en Grecia.

Albania marcó el inicio de las migraciones hacia la Vieja Europa tras la caída del Muro de Berlín, aunque la propia España ya se había topado años antes con la tragedia que tienen que afrontar los que escapan de la penuria y la violencia. El 1 de noviembre de 1988 varios medios españoles publicaron la primera foto del cadáver de un inmigrante mar-

roquí, cuya patera naufragó frente a las costas de Tarifa. Tenía solo veintitrés años y había pagado 35.000 pesetas de la época para intentar llegar a la nación europea. Apareció tendido sobre la arena, hinchado y con los brazos en cruz. En los días subsiguientes aparecieron más cadáveres hasta sumar once muertos y siete desaparecidos.

La Organización Internacional para las Migraciones afirmó el año pasado que el número de migrantes ha aumentado en las últimas cinco décadas. Así, el año pasado se contabilizaban cerca de 281 millones de personas viviendo en una nación distinta al de su país natal, una cifra superior en 128 millones a los guarismos que se barajaban en 1990 y que triplicaba con creces las de 1970.

Como me explicaba hace algunas fechas Juan Miralles, portavoz de la ONG Almería Acoge, la única aproximación al fenómeno perenne de las migraciones humanas es establecer un marco legal flexible que regularice ese flujo en lo posible.

«Si el Estado deja un vacío, ese hueco lo llenan las mafias y eso supone más víctimas, muertos y violación de los derechos de esas personas», opinó.

Javier Espinosa

Periodista

Fotos: José Antonio Sempere

Les noves lleis de cooperació a Catalunya i Espanya

Han passat més de vint anys des que el primer govern d'Aznar va impulsar la primera llei de cooperació internacional amb què es va dotar aquest país. Amb la llei del 1998, la cooperació internacional semblava que guanyava l'estatus de política pública i deixava de ser una qüestió de pancartes i consignes als carrers. Esdevenia quelcom seriós, matèria de debat parlamentari i de pressupostos generals, malgrat que institucions com l'Agència Espanyola de Cooperació al Desenvolupament o alguns dels fons municipals de cooperació ja feia anys que funcionaven. Fins i tot, l'Ajuntament de Barcelona, de Sabadell i d'altres a Catalunya,

s'havien implicat en la guerra dels Balcanes, prenent la iniciativa en el rescat d'una població europea que tornava a conèixer els horrors de la guerra en carn pròpia.

La cooperació internacional s'havia fet gran i necessitava una llei per regular-la, per decidir el qui, el què i el com. El perquè era clar en un món que no es desempallegava d'una pobresa crònica o d'escenaris bèl·lics recurrents, i que buscava com canalitzar la construcció de mons diferents sobre el descampat que havia deixat la guerra freda. A les raons, a més, s'afegia una bonança que ja començava a despuntar, basada en una altra mena de solars, i que ara

no cal recordar com va acabar. El cas és que Espanya estava en disposició de repartir uns excedents econòmics mai vistos, que ens podien, a més, permetre obrir el dossier de la geopolítica i tornar a les antigues i futures colònies, canviant l'espasa per un elegant maletí ple d'euros. I aquella política, humil, rara i incompresa, havia de formar part de l'operació.

Aquella llei, efectivament, va servir per regularitzar-la, donant peu a altres lleis autonòmiques, com ara la catalana del 2001 (a la qual sempre cal sumar la de foment de la pau del 2003). També va aclarir el panorama per a moltes altres administracions locals, més properes i sensibles a la ciutadania, per continuar exercint una cooperació amb interessos ben diferents dels esmentats. Tot ple-

gat, permetia completar un mosaic realment únic a l'escena europea.

Refundar la cooperació

Dues dècades després, molt probablement ha arribat el moment de refundar les bases de la cooperació per continuar fent-la útil i possible. Si bé durant el darrer any del govern de Rajoy hi va haver un conat d'intent des de les files de Podemos al Congrés, i en el període posterior a la moció de censura es va intentar constituir una subcomissió per posar fil a l'agulla, no ha estat fins a l'actual legislatura que s'ha assumit la necessitat i l'impuls polític suficient per tirar endavant la reforma de la llei original.

Un procés que, en primer lloc, havia de fer front a l'estigmatització que ha patit la cooperació, veritable víctima de la crisi econòmica iniciada el 2008: Espanya va passar de gastar aproximadament el 0,5% del seu pressupost en cooperació (a prop del mític 0,7% i superada per molt pocs països a Europa), a desballestar aquesta política en un estret marge d'anys. Sense el compromís de part de la cooperació descentralitzada, el teixit d'entitats i les seves activitats s'haurien col·lapsat, i els efectes d'una *espantá* d'aquestes

dimensions (permeteu-me el terme taurí) encara es noten institucionalment i reputacionalment dins la cooperació espanyola. Reconstruir capacitats amb estructures modernes i recursos suficients, dins i fora de l'administració és, sense cap mena de dubte, un dels grans reptes que la llei i la reforma han de permetre immediatament.

D'altra banda, calia assumir una nova agenda del desenvolupament, l'Agenda 2030 de Nacions Unides, molt més complexa que els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, que van seguir a l'aprovació de la primera llei. Encara que la societat civil i les administracions subestatals, més atentes a les seves demandes, reclamessin i despleguessin una visió més complexa de la cooperació al desenvolupament, el marc internacional de referència no ha començat a alinear-se amb aquest enfocament fins fa relativament poc. Quelcom que també té a veure amb l'esgotament d'aquella vella idea de la moralitat i la conveniència de repartir el que ens sobra a les societats opulentes, com a raó principal de la cooperació. Una presa fàcil, aquesta, pels populismes neofeixistes en temps d'escassetat econòmica i hiperventilació

comunicativa. No, la cooperació no pot ser cap operació de màrqueting exterior, ni cap mostra de generositat racial, sinó bàsicament un instrument polític amb què entomar reptes globals que cada cop ensenyen amb més freqüència el seu catàleg devastador de plans de futur.

Política, evidentment

Aquesta idea política d'una política pública (fa l'efecte d'una certa esquizofrènia política, efectivament), ha estat reclamada especialment per la societat civil, i d'alguna manera incorporada pels partits que han votat a favor de l'informe de la subcomissió que haurà de servir per redactar la nova llei durant la tardor del 2021. També s'ha assumit, si més no sobre el paper, la centralitat de la cooperació en la política exterior: no es tracta només de recuperar múscul pressupostari, sinó que l'Estat dissenyi la seva acció i relació bilateral i multilateral comptant amb aquest instrument des del primer minut. Aquí, les inèrcies diplomàtiques i de tot pelatge s'encarregaran que no esdevingui un fet durant algun temps, però és important que aquest esperit comenci a ser present de manera majoritària i transversal a la cambra legislativa.

Reinterpretar les relacions internacionals com una cosa diferent del Risk i dels *hit-parades* de nacions més influents és tot un terrabastall cultural que necessitarà un canvi generacional, siguem realistes.

Efectivament, guanyar rellevància política i proximitat als centres de presa de decisions polítiques és un element clau per aprofundir en nous conceptes i visions com ara coherència de polítiques, el feminisme, l'ecologisme o la promoció dels drets humans, des d'una voluntat de defensa dels béns comuns a escala global. Per posar un exemple: Espanya encara no s'ha dotat d'un mandat fort ni d'institucions potents per posicionar-se en la defensa de l'espai cívic o de les persones defensores de drets humans, amb centenars de sindicalistes i activistes ambientals o LGTBI assassinats anualment a camps i carrers. Malgrat tenir una influència evident en tota Amèrica Llatina, no s'ha significat gaire en quelcom que ha esdevingut un símptoma evident de la mala salut de les democràcies de l'altra banda de l'Atlàntic.

Durant les sessions de la subcomissió s'han sentit els vells discursos que abraçaven el formigó i l'asfalt

com a tòtems del progrés i de la cooperació. El paper de l'empresa privada ha estat defensat amb certa fúria per una dreta obstinada a negar la missió políticament perversa d'estendre drets a tot arreu. La idea que el món és un mercat, en primer lloc, i la cooperació una oportunitat més o menys velada de posicionament de les nostres (grans) empreses, és una part molt important de la seva equació. Però la correlació de forces farà inevitable que la nova llei no reservi un lloc als partenariats publicoprivats, amb una capacitat brutal d'execució de fons.

Una peça imprescindible per a una administració autoesclerotitzada per la seva pròpia burocràcia i que, com hem vist amb els Next Generation europeus, ja no es veu amb esma d'afrontar viatges d'aquesta envergadura. En aquest sentit, la cooperació financera promet esdevenir el gran instrument i la protagonista del creixement dels propers anys, si s'arriba a produir, amb la creació d'un banc de desenvolupament seguint l'exemple de França o Alemanya. A través d'aquest es podran articular i participar en grans licitacions amb les institucions i *facilities* internacionals a què es donarà suport, a les quals podran accedir en

bones condicions els nostres camps empresarials. Ras i curt. Ja es parla d'una llei específica de cooperació financera, que acabi de polir els detalls i complementi la que es prepara a hores d'ara.

I Catalunya?

Un altre objectiu que sembla haver aconseguit la nova llei, vist el seu procés, és el consens sobre la cooperació descentralitzada. Més enllà de recompensar el compromís i la capacitat d'haver travessat el desert, s'assenta la idea que el sistema de cooperació estatal no és patrimoni de l'Administració general de l'Estat i està format per totes les administracions públiques, als diferents nivells. Cadascuna aportant valor afegit, especificitat i interessos que cal articular des de la diversitat i el respecte a l'autonomia política.

Malgrat que la llei del 98 ja reconeixia aquest paper, és important reconstruir aquesta idea en un moment en què tot un seguit de normatives estatals han posat en qüestió la legitimitat de municipis, diputacions i autonomies per desplegar aquesta política pública. La renovació del reconeixement serà paper mullat, però, si no s'aborden altres reformes legislatives, principalment

la Llei de subvencions i la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL).

En aquest escenari, Catalunya té una oportunitat per construir el seu propi sistema de cooperació, vinculat a l'espanyol i a l'internacional, en què s'aprofundeixi el reconeixement i s'articuli més bé tota aquesta diversitat. En què s'incorporin noves eines com l'Observatori d'Empreses i Drets Humans, que des de l'Estat encara costarà assumir; es converteixi l'Institut Català de Finances en un avalador d'operacions de desenvolupament, amb les nostres cooperatives i la banca ètica; o es lideri la promoció de la pau, que tant sí com no s'haurà de pensar per actuar a Madrid, on són

les competències reals, deixant de banda exercicis d'onanisme intel·lectual.

Hi ha urgències inajornables a les quals les administracions públiques catalanes i la societat civil han d'enfrontar-se amb totes les seves energies. Una nova llei catalana de cooperació al 2022 o al 2023 sense dubte ens ajudaria a relançar la nostra cooperació, i adherir-nos amb tot el nostre compromís a l'empresa de sobreviure col·lectivament i de forma digna i justa durant els propers anys.

Miquel Carrillo

Consultor en cooperació internacional

Panorama coyuntural de las maquilas en **El Salvador**

Las maquilas son empresas por lo general de otros países en El Salvador que buscan mano de obra barata para el área textil que luego es exportada a otros países.

En El Salvador, alrededor de 155 empresas operan en 17 Zonas Francas del país, ubicadas principalmente en los departamentos de Santa Ana, La Libertad, La Paz y San Salvador, generan aproximadamente 81.000 empleos directos y 160.000 indirectos, y se dividen de la siguiente manera:

1. Santa Ana

1. Zona Franca 10
2. American Park Free Zone
3. Zona Franca Las Mercedes
4. Zona Franca Santa Ana

2. La Libertad

1. Export Salva Free Zone
2. Zona Franca Santa Tecla

3. Zona Franca San José

4. Zona Franca Pipil
5. Zona Franca Zam-Li

3. San Salvador

1. Zona Franca San Bartolo
2. Zona Franca San Marcos

4. La Paz

1. Zona Franca Internacional
2. El Pedregal Free Zone
3. Miramar Free Zone
4. Zona Franca Santo Tomás

5. Usulután

1. Zona Franca Concordia

6. La Unión

1. Zona Franca Calvo Conservas

La situación de la industria textil en El Salvador ha sido denunciada por la precariedad laboral a que se enfrenta el personal, agravada en el primer semestre de 2020, a consecuencia de la pandemia del covid-19.

Según datos de la Cámara de la Industria Textil y Confección (CAMTEX), las zonas francas en El Salvador ofrecen servicios de manufacturas, operaciones logísticas,

call centers, productos industriales, bienes raíces en parques industriales, fabricación de productos electrónicos, empresas de hilados, textiles, insumos agrícolas, productos comestibles, entre otros.

De acuerdo con CAMTEX, El Salvador es el noveno proveedor de prendas de vestir de Estados Unidos, su principal mercado con un 72% de lo exportado; la maquila

representa el 43% de las exportaciones totales del país; el sector de textiles y confección ha exportado un promedio de volumen similar en los últimos cinco años. El Salvador es el noveno proveedor de prendas de vestir de Estados Unidos.

La mayor parte de productos que el país vende al exterior son piezas terminadas; a 2019, el paquete completo representa un 67% de las exportaciones totales del sector maquila, mientras que el ensamble de piezas aporta el restante 33%.

Informes publicados del Banco Central de Reserva de El Salvador, dan cuenta de que en el periodo enero-junio 2020, las exportaciones de maquila disminuyeron alrededor del 43% en comparación con el mismo periodo de 2019; en ambos pe-

ríodos los productos mayormente exportados fueron prendas de vestir y chips electrónicos, como se detalla en la siguiente investigación:

El BCR estima que con la reapertura económica de El Salvador, que inició el 16 de junio de 2020, el mercado de textil y vestuario (uno de los más afectados en las ventas al exterior), espera nuevos contratos; no obstante, la recuperación continuará dependiendo de la evolución de la pandemia por covid-19. Así mismo, la Cámara de la Industria Textil, Confección y Zonas Francas (CAMTEX) estima que esta crisis ha provocado la pérdida de 20.000 empleos en el sector, de las 80.000 plazas directas que se registraban previo al coronavirus.

El Ministerio de Trabajo, a través de sus redes sociales, señala que está

Producto exportado	Porcentaje
Prenda de complementos de vestir de punto	64,4%
Chips electrónicos	15,4%
Prendas y complementos de vestir no de punto	3,9%
Productos plásticos	3,2%
Textiles	0,5%
Los demás art. confeccionados	0,8%
Otros	11,8%

realizado visitas de inspección por demandas de suspensión de contratos, reducción de salarios y pagos de vacaciones, así como inspecciones para el cumplimiento a los debidos protocolos de seguridad en las empresas que han sido autorizadas para iniciar sus labores partir de los decretos emitidos desde el Órgano Ejecutivo, para que ciertos rubros continúen realizando actividades laborales.

Denuncias laborales presentadas por personal de maquila

El Decreto Legislativo 593, que contiene la Ley de Emergencia Nacional por el covid-19, considera la protección de derechos laborales, entre estos que ninguna persona puede ser despedida durante la cuarentena domiciliar y que las empresas no pueden suspender contratos ni hacer reducción de salarios, situación que durante este lapso de confinamiento no ha sido del todo acatada por el sector empresarial, debido a que se han verificado diferentes acciones en contra del personal empleado.

Denuncias recopiladas por el Centro de Atención Legal de ORMUSA y la Federación de Asociaciones y Sindicatos Independientes de El Salva-

dor (FEASIES), desde el 17 de marzo al 20 de julio de 2020 contabilizó **364 lugares de trabajo señalados** por vulnerar derechos laborales; además brindó **5.110 asesorías laborales**, de las cuales el **69,2% fueron a mujeres** y el **30,8%** a hombres.

El principal hecho denunciado por parte de las personas trabajadoras fue la **suspensión de contratos laborales**, sin el debido proceso y pago de porcentaje que establece la ley, afectando a **130.226** personas; de estas **59.226 (45,5%)** corresponden a empresas de varios sectores y **71.000 (54,5%) del sector maquila textil**, siendo este el rubro con mayor número de personas afectadas.

Además, 4.418 personas fueron despedidas de manera injustificada sin recibir sus prestaciones de ley, de estas el **30,8% son mujeres** y el **69,2% son hombres**. Del total, el **79,3%** corresponde a personas trabajadoras jóvenes menores de 29 años.

Durante este periodo informado, se contabilizaron **105** integrantes de directivas sindicales suspendidos, **100 mujeres que fueron víctimas de violencia y acoso laboral** y **88** personas despedidas por haberse contagiado de covid-19.

¡Se destacan entre las denuncias recibidas: suspensiones de contrato, acoso y violencia laboral, impago de salarios, despidos injustificados y falta de cumplimiento al proporcionar equipos de bioseguridad.

Opinión de Aracely Martínez

Secretaria general del Sindicato General de Costureras.

La situación actual y de antes de la pandemia sigue siendo la misma, por no decir peor, ya que el problema común es que no se pagan las prestaciones ley, es decir, AFP y seguro social. Además, hay mucho maltrato físico, psicológico, despidos injustificados, los descuentos de los bancos no son aplicados, ya que los empleados hacen préstamos a bancos y los patrones hacen el descuento y no son efectuados a los bancos correspondientes.

Antes teníamos una estabilidad engañosa en las empresas porque se podía trabajar con más empresas, había más trabajo y con menos riesgo. También, se nos presentaban problemas de contratos, ya que no se les daba como lo dice la ley, contratos escritos, sino que solo de for-

ma verbal. Hubo más preocupación cuando se presentaron contratos indefinidos, y no por tiempo.

«Ni antes, ni después de pandemia nos pagaban seguros y AFP»

Como sindicato, hemos trabajado para presentar una propuesta de ley de la Zona Franca, que exista una prima para cuando la empresa cierra o cuando se queda sin dinero o se va a la quiebra para que puedan pagarles a los trabajadores; se estuvo trabajando eso, pero la Asamblea Legislativa poco caso hizo en aquel tiempo. La verdad, la situación no ha mejorado, sino que estamos peor, ya que antes nos podíamos reunir y era más fácil porque no había mucha contaminación en los buses, podíamos ir a

volantear y las reuniones fuera de la empresa eran más fáciles. Hay que reconocer que en contraste de como estábamos antes con la situación actual, antes había un poquito más de estabilidad laboral, había menos riesgo y creíamos que las empresas no iban a cerrar luego.

Durante la pandemia hubo muy poco trabajo, pero hubo, fuimos confinados por mucho tiempo y sin trabajar, aunque unas empresas estuvieron trabajando, las únicas que podían trabajar son las que sacaban insumos como mascarillas, sábanas para hospitales y ropa para el personal médico para exportar y para nuestro país. Las personas que estaban en estas empresas eran muy pocas y a pesar de eso, el pago de las catorcenas y de las quincenas que pudieron haber sido pagadas en el seguro social, que se pueden realizar en caso de pandemia, no fueron efectuadas porque las empresas no pagan ese servicio o tienen algún problema con la institución, así que también nos vimos afectados de esa manera.

No dejamos de lado el tema de Derechos Humanos, se presentaron varios casos de mujeres agredidas físicamente y violadas por parte de

las parejas. Otro de los problemas presentados fueron que empresas cerraron, despidieron a mucha gente y más que un despido fue una suspensión. También se nos presentó el caso de empresas que solo cerraron y no avisaron.

Actualmente, las empresas han cerrado varios departamentos, hay módulos que los han unido y las condiciones para ir al baño son muy malas, ya que antes cada área tenía llave para ir al baño y ahora hay una sola, y hay que andar detrás del encargado para que nos la puedan prestar. Además, estamos en un conflicto, ya que están poniendo un plan piloto con la hora de comida y todos estamos siendo perjudicados en la salud. Además, no contamos con las medidas de bioseguridad de parte de la empresa, sino que somos nosotros los responsables de cuidarnos y tener el equipo necesario.

Lastimosamente, las condiciones en las que trabajamos no son las mejores y las necesidades por las que muchos pasamos nos llevan aceptar este tipo de trato.

Fatima Crística López
Tècnica d'INELSA

Políticas públicas territoriales: fortalecimiento, animación sociocultural, igualdad e integración de género

Red de Marrakech

Desde 2010, el proyecto JUSUR, que significa PUENTES (una obra que conecta dos puntos separados por un obstáculo) de la Xarxa del Baix Llobregat contribuye al empoderamiento y la igualdad de oportunidades en el ciclo de vida de las mujeres a través del fortalecimiento del proceso de descentralización municipal y gobernabilidad democrática local en la región de Marrakech-Safi.

Por una cooperación municipal descentralizada

La Xarxa del Baix Llobregat está formada por los municipios de Esplugues de Llobregat, Gavà, Sant Joan Despí, Sant Vicenç del Horts y Viladecans y lleva a cabo este programa JUSUR de cooperación internacional al desarrollo.

El programa partía de una temática global que tenía como primer objetivo la revitalización de los centros

de animación sociocultural (2010-2013), fase en la que nos inspiramos para pasar a un segundo objetivo aún más específico trabajando en el desarrollo de un plan estratégico de género (2014-2016), que nos sitúa en la actual fase de empoderamiento e igualdad de oportunidades en el ciclo de vida de las mujeres (2017-2021).

El proyecto se basa en el fortalecimiento de las políticas territoriales y la cuestión de la igualdad de género.

«Intercambio de experiencias y buenas prácticas en los centros socioculturales», un prometedor lanzamiento

Marruecos se compromete a lograr progresivamente el pleno disfrute de los derechos de las mujeres mediante la adopción de reformas legales y estrategias de desarrollo de capacidades institucionales, promoviendo el

apoyo de los municipios en la implementación de políticas socioculturales y la animación de territorios a través de la puesta en marcha de los centros socioculturales.

A ello se suman las actividades para fortalecer la dinámica y la sinergia creada entre los distritos y los municipios implicados marroquíes en la primera etapa del proyecto (dis-

trito de Ménara, distrito de Guéliz, municipio de Souihla y municipio de Sid Zouine) y la implicación de otros tres municipios en la segunda etapa del proyecto (distrito de Sidi Youssef Ben Ali, municipio de Ait Ourir y municipio de Ait Faska).

Se realizaron visitas de intercambio entre los presidentes de los municipios marroquíes y los de la Xarxa del Baix Llobregat, teniendo como objetivo general el desarrollo de capacidades y la adquisición de buenas prácticas, y como objetivos específicos:

- Fortalecer las competencias institucionales y apoyar a los municipios afectados marroquíes en la implementación de políticas socioculturales y la animación de territorios a través de la operatividad y revitalización de centros socioculturales.
- Fortalecer la dinámica y la sinergia creada entre los municipios y los distritos afectados marroquíes.
- Reforzar el intercambio de experiencias y buenas prácticas entre los municipios y los distritos afectados marroquíes y los municipios de la provincia de Barcelona.

Esta fase observó la organización de talleres de capacitación en beneficio del personal funcionario electo y ejecutivo asociativo de la red de Marrakech, en diferentes temas (comunicación y animación sociocultural, asociación, incidencia y mediación, así como seguimiento y evaluación).

Una planificación efectiva basada en el género social

Los roles y estereotipos sociales construidos socialmente sobre las mujeres en comparación con los hombres suelen estar institucionalizados, integrados en las mentalidades y culturas, en particular transmitidos por la familia, a través de la educación o incluso por las instituciones.

En todo el mundo, se caracterizan por desigualdades en detrimento de las mujeres, mientras que los hombres son dominantes en términos de poder y toma de decisiones a nivel político y económico.

Y en este sentido se han identificado objetivos importantes en esta fase, que se han puesto a prueba y alcanzado:

- Fortalecimiento de las capacidades institucionales de diez

municipios marroquíes de la red de Marrakech (Ménara, Guéliz, Ait Ourir, Ait Faska, Souihla, Sid Zouine, Sidi Rahal, Zamrane, Oulad Aarad, Al Ataouia Cheaibia) en el desarrollo de sus planes de acción de género.

- El intercambio de experiencias en el desarrollo de planes de acción entre los diez municipios y distritos afectados marroquíes y los municipios de la Xarxa Baix Llobregat.
- El desarrollo de un marco de competencias para lo(a)s profesionales de planificación municipal.

Creemos que el éxito de esta fase responde principalmente al siguiente plan:

- Talleres de comunicación y preparación con los municipios destinatarios de la estrategia.
- Encuentros y visitas de intercambio entre los municipios socios de la región de Marrakech y de la Xarxa Baix Llobregat sobre la planificación y el desarrollo de planes de acción municipales basados en el género.
- Sesiones de capacitación en beneficio de 30 funcionario(a)s

electo(a)s y municipales sobre «Leyes, delimitación y metodología para el desarrollo, implementación, seguimiento y evaluación de planes de acción municipal con enfoque de género».

- Una plataforma electrónica, el intercambio de experiencias y de información es un medio que nos ha permitido desarrollar y capitalizar nuestras prácticas.

La implicación de los actores se realiza de manera mixta, inspirada en una metodología de trabajo adoptada por todos los actores y que incluye a la sociedad civil. De ahí el establecimiento de alianzas sólidas con los servicios descentralizados del Estado.

Trabajando por el empoderamiento y la igualdad de oportunidades en el ciclo de vida de la mujer

Marruecos ha logrado importantes avances en la igualdad de género y el empoderamiento de la mujer gracias a la convergencia de dos factores: la voluntad política expresada al más alto nivel del Estado y la implicación y dinamismo de la soci-

edad civil a través de los diferentes actores. En las últimas décadas se han llevado a cabo reformas importantes de gran alcance en el ámbito de la igualdad de género a nivel legislativo, institucional y político, así como a nivel social. El compromiso a nivel internacional se ha destacado a través de la armonización de las políticas y leyes nacionales en materia de igualdad con las recomendaciones de los instrumentos internacionales y regionales de derechos humanos ratificados por Marruecos.

Sin embargo, la tercera fase del proyecto **JUSUR** quiere contribuir a la construcción de un espacio de buena gobernanza democrática en la región de Marrakech centrado en la visión de género y la igualdad entre sexos. Este aspecto está ligado a la existencia de una red de municipios más autónomos, dotados con mejores capacidades de planificación y gestión pública, capaces de interactuar y articular las demandas de una sociedad civil cada vez más empoderada.

A partir de un diagnóstico, la **Xarxa del Baix Llobregat** ha diseñado una estrategia de continuidad del programa durante el periodo **2017-2021**, que debe permitir avanzar en el be-

neficio del potencial de los municipios de la **Xarxa del Baix Llobregat** en el campo de la cooperación técnica. Esto se enmarca en proyectos de cooperación enfocados en el género y la igualdad de oportunidades a través del fortalecimiento del proceso de descentralización municipal y la gobernabilidad democrática local en la región de Marrakech.

Esta estrategia, desplegada en dos fases (**2017-19** y **2020-21**), se llevó a cabo en diversas acciones de cooperación municipal repartidas en cuatro áreas:

- Formación y apoyo a los municipios en la descentralización y la implementación de espacios formales de participación.
- Alianzas técnicas para la realización de proyectos.
- Sistematización de las experiencias realizadas.
- Implementación de herramientas de sensibilización y comunicación para difundir la experiencia tanto a nivel local como internacional.

La metodología de intervención se centró en la elaboración de un diagnóstico a nivel de los cuatro muni-

مراكز الاستماع والتوجيه
مقاطعة المنارة
Centres d'écoute et d'orientation
Menara Arrondissement

سجل #25

من أجل الوقاية والحماية والتكفل

في
حال
تعرض النساء
والفتيات لـ:

- العنف الجسدي
- العنف النفسي
- العنف الاقتصادي
- العنف الاجتماعي
- العنف الجنسي

يقدم
المركز
الخدمات
الآتية

- الاستقبال
- الاستماع
- التوجيه

مركز المحاميد

المركب الاجتماعي للمرأة والطفل المحاميد 4

للتواصل مع المركز

0524 010 610

cipios marroquíes (Ras Ain Rhamna, Sidi Rhal, Ouahat Sidi Brahim y Zerkten) además del distrito de Menara, mediante la participación y el establecimiento de objetivos básicos y la organización estratégica de reuniones con la sociedad civil, así como identificar las áreas de intervención del proyecto por municipio y distrito.

Cada municipio o distrito opta por una temática de acuerdo con las prioridades de empoderamiento de las mujeres a nivel de los territorios (educación, salud, empleo, violencia y participación política de las mujeres), cabe señalar que los actores de cada territorio se involucran en el diagnóstico y en la implementación de las actividades del proyecto.

La fase del trabajo en el terreno y la realización del plan diseñado durante el período de preparación, ha comenzado con la recolección de datos, la animación de talleres participativos para el diagnóstico y la planificación, el desarrollo del diagnóstico y el plan de acciones para cada municipio para validar los resultados del diagnóstico y del plan de acción de cada municipio.

Los responsables del proyecto han acordado la elección de dos municipios para el inicio de esta fase 2019-2021:

- Distrito Menara: lucha contra la violencia de género;
- Municipio Ras El Ain: contribuir a la salud sexual y reproductiva de las mujeres.

Una situación de salud cuestionable: ¿Qué depara el mañana para la consecución del proyecto?

Tras la preocupante situación de salud que vive el mundo desde finales de 2019, el equipo del proyecto propuso a los responsables de los municipios socios realizar los ajustes necesarios en sus planes de acción respetando las restricciones a la coyuntura actual. La implementa-

ción de este plan de acción se basó en una combinación de trabajo presencial y remoto a través de correo electrónico, WhatsApp, redes sociales, plataformas Zoom y Meet, etc.

Se organizaron actividades de sensibilización y apoyo respetando las medidas de prevención sanitarias puestas en marcha por las autoridades públicas marroquíes con el fin de luchar contra la propagación del covid-19.

Esta situación de salud poscovid no nos impidió continuar nuestros esfuerzos en el éxito de dos proyectos innovadores, los resultados superaron las expectativas a nivel de:

- La activación y buen funcionamiento de los tres centros de escucha en el distrito de Menara.
- La implicación del distrito de Menara en la lucha contra la violencia de género.
- La participación en la mejora de los servicios de salud e implicación de los profesionales en la sensibilización sobre la importancia de la salud sexual y reproductiva de las mujeres de Ras El Ain Rhamna.

- El correcto funcionamiento y seguimiento de las actividades del proyecto.

Los municipios ahora se encuentran dotados de un margen de manobra considerable en la formulación, planificación e implementación de políticas, programas y proyectos de desarrollo basados en el género.

Es en este marco que se inscribe la visión del proyecto JUSUR, que

tiene como objetivo fortalecer las capacidades de los municipios socios marroquíes en materia de los pilares del empoderamiento de las mujeres y la igualdad de género.

Zakia Mirini

Diputada en el Parlamento de Marruecos
 Presidenta del Instituto Marroquí para el
 Desarrollo Local (IMADEL)

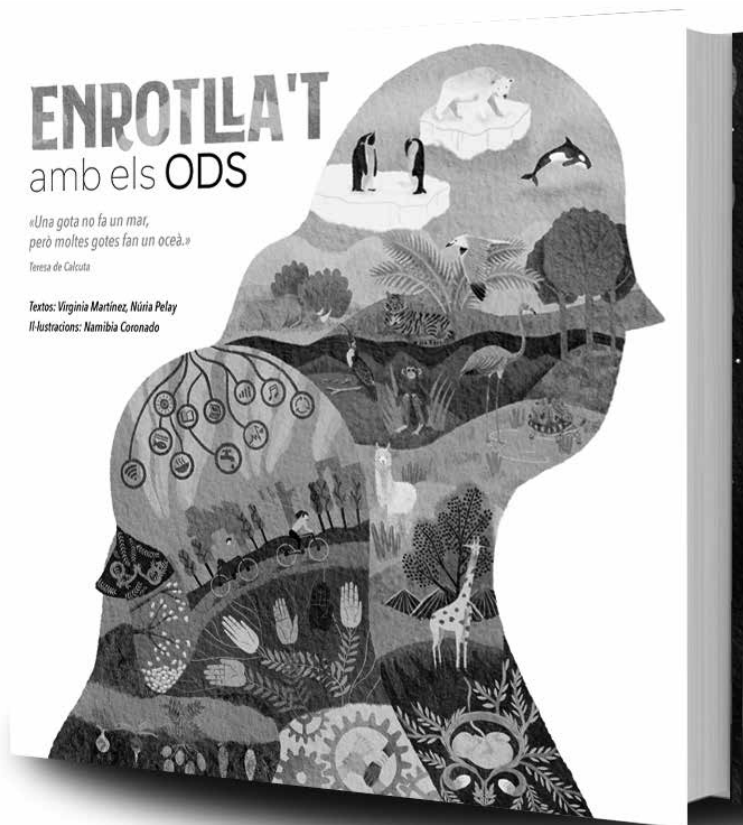
Enrotlla't amb els ODS

«Una gota no fa un mar, però moltes gotes fan un oceà». Aquesta frase de Teresa de Calcuta que acompanya el títol del llibre *Enrotlla't amb els ODS* ben bé podria resumir el seu objectiu fonamental: remoure consciències individuals.

L'*Enrotlla't amb els ODS* és el segon llibre d'un projecte més ampli que pretén educar els nostres infants i adolescents en el compromís social i ètic amb l'entorn social i el medi na-

tural. El primer llibre, *Abecedari de la solidaritat*, va néixer el desembre del 2019 i es dirigia a l'alumnat de cicle superior de primària i primer cicle de l'ESO. En aquella ocasió, el llibre ensenyava la solidaritat a través d'unes paraules en ordre alfabètic i que anaven acompanyades d'una proposta didàctica i de les il·lustracions de la Namibia Coronado.

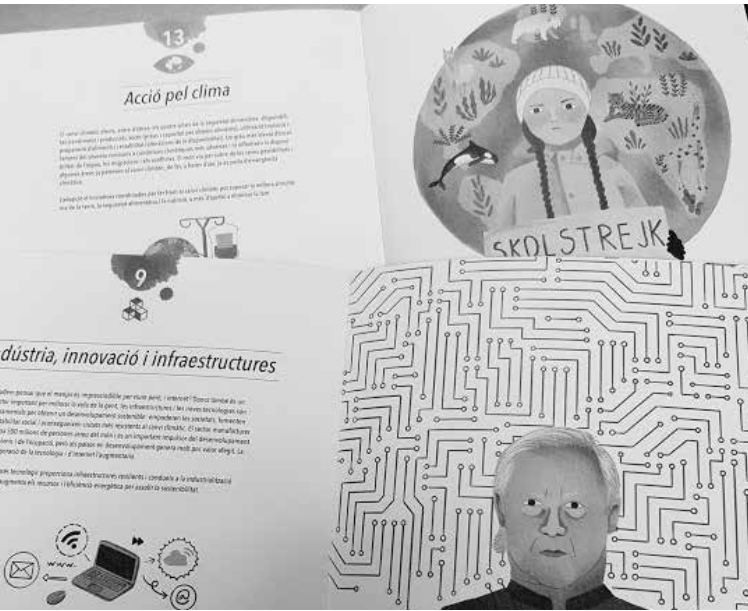
Vist l'èxit i l'interès que va despertar, la ideòloga del projecte, Núria Pelay, va creure necessari ampliar

el projecte a totes les etapes educatives i el desembre del 2020 sorgeix el segon llibre, *Enrotlla't amb els ODS*, dedicat al jovent de segon cicle de l'ESO. Aquest llibre explica cadascun dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a partir d'un text explicatiu de l'ODS que es treballa, i d'una frase cèlebre d'una persona que representa la lluita i el compromís per aconseguir-lo. En la tria de les celebritats que s'hi inclouen, es va tenir en compte la igualtat de gènere i els diferents orígens i edats.

Hi podem trobar la Malala Yousafai en l'ODS 5, «Igualtat de gènere», el Gran Cabdill de Seattle, a «Ciutats i comunitats sostenibles», la Jane Goodall a «Vida terrestre», o la Marta Mata a «Educatió de qualitat», ODS 4, entre altres.

Conclou el llibre l'ODS 17, que són les «Aliances per aconseguir els Objectius». Aquest capítol no va encapçalat per cap personatge famós perquè els protagonistes som *no-saltres*, els lectors, i molt especial-

ment el jovent, la nostra esperança. El llibre no és solament un conjunt d'ODS explicats de forma amena i motivadora amb unes il·lustracions artístiques i plenes d'emocions, sinó que també vol ser una eina útil pel canvi social.

Igual que a l'*Abecedari de la solidaritat*, la publicació es complementa amb una proposta didàctica que conté activitats diverses que es poden treballar a les aules o a casa. Cada ODS es treballa amb un esquema fix que parteix d'una primera aproximació a l'ODS a partir del personatge triat, un aprofundiment en els conceptes i la problemàtica i

una proposta de canvi en l'entorn immediat. Cada ODS constitueix un projecte globalitzador que s'ha de treballar des de diverses matèries, conjuntament. A partir d'un sol ODS podem treballar les matemàtiques, la història, la física i les llengües, etc. En coherència amb els objectius de solidari-

tat, tot aquest material pedagògic és de lliure accés i es pot descarregar a www.enrotllatambelsods.wordpress.com.

D'aquesta manera les autores atorguem plasticitat a un material que no vol perdre cap gota de l'oceà. Cal afegir que aquest projecte no s'hagués pogut dur a terme sense la determinació i el convenciment dels seus editors: Sindicalistes Solidaris i UGT de Catalunya.

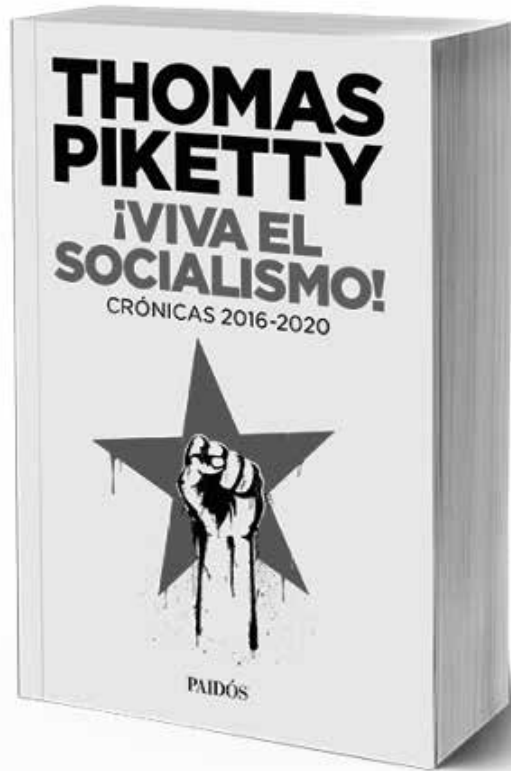
Virgínia Martínez
Professora i coautora del llibre

Un compromiso contra la desigualdad, comentarios en torno a la obra de **Thomas Piketty**

Cuando un economista logra cosechar un enorme éxito de ventas con dos volúmenes compuestos por centenares de páginas, sabemos que nos encontramos ante un fenómeno fuera de lo común, que merece ser analizado. Este es el caso de Thomas Piketty, cuyos trabajos teóricos *El Capital en el siglo XXI* (2013) y *Capital e Ideología* (2019) han generado gran estupor entre la comunidad científica y el público en general. Y es que el tema central de su obra continúa siendo uno de los principales desafíos a los que nos

enfrentamos en nuestros tiempos: el de la desigualdad.

Para el autor francés, el origen de dicha problemática no resulta tanto económico o tecnológico como político. Al contrario de lo defendido por Friedrich von Hayek o Ludwig von Mises, el teórico constata que buena parte de la adquisición privada de la propiedad se ha realizado a través de la implantación de mecanismos coercitivos pertenecientes al poder estatal (ya sea con privatizaciones en los países excomunistas, como mediante la

aplicación de factores especulativos inmobiliarios y bursátiles), rompiendo así con la falacia darwinista de la desigualdad abanderada por el neoliberalismo.

Su última publicación, titulada *¡Viva el Socialismo! Crónicas 2016-2020* (2021), prosigue con su labor desmitificadora de la ideología predominante en la actualidad, desentrañándola desde una nueva perspectiva. Lejos de los densos ensayos a los que tenía acostumbrados a miles de lectores, el último trabajo de Piketty se presenta a modo de com-

pilatorio de diversos artículos publicados para el diario *Le Monde*. En cada uno se abordan cuestiones que no nos son ajenas, tratando desde la renta básica hasta las diferencias salariales entre hombres y mujeres, pasando por el caso catalán y la propia covid-19. Con ello, el economista francés pretende involucrar a la ciudadanía, a la vez que proponer una alternativa al hipercapitalismo

generalizado, la cual consiste en un socialismo de corte participativo, democrático, descentralizado, ecológico, feminista y mestizo (en palabras del propio autor).

Thomas Piketty no se conforma con mera palabrería, su publicación repleta abundantes propuestas para paliar los altos niveles de desigualdad que amenazan el día a día, destacando la necesidad de un impuesto progresivo sobre el patrimonio, cuya recaudación financie una dotación básica y universal de riqueza destinada a jóvenes de 25 años. Asimismo, estima imprescindible el incremento del derecho a voto de los trabajadores en los consejos de administración en un 50%, algo que, sin duda, nos recuerda al modelo alemán de cogestión (*Mitbestimmung*) nacido después de la Segunda Guerra Mundial. Una muestra más de la enorme racionalidad del autor, cuyos análisis recaen en un empirismo completamente alejado del pensamiento utópico.

Es inevitable percibir el claro paralelismo de este escrito con la obra

Inequality: What can be done (2015) de Anthony B. Atkinson, tanto en lo que se refiere al diagnóstico como a las medidas ofrecidas. Así lo entiende Piketty, quién no vacila en rendir homenaje en un capítulo al teórico británico fallecido en 2017.

Referirnos a *¡Viva el Socialismo! Crónicas 2016-2020* (2021) a modo de analgésico de muchos de los males de las izquierdas actuales, puede resultar un ejercicio ciertamente pecaminoso. No obstante, su lectura logra clarificar cuáles deberían ser las metas de la acción obrera y sindical, así como los medios a los que recurrir en esta gran lucha por alcanzar la IGUALDAD, en el sentido más amplio de la palabra. Thomas Piketty logra trascender los términos de divulgador *mainstream*, para alcanzar un nuevo estadio entre los economistas más brillantes del siglo XXI.

Alvaro Cortés Oliva

Machines

El títol d'aquest film evoca diverses pel·lícules de ciència-ficció que giren a l'entorn de l'home del futur, meitat màquina meitat ser humà. No obstant això, la projecció que jo vaig veure en el marc de les Jornades de Solidaritat que organitza cada any l'Ajunta-

ment de Sant Boi de Llobregat, no és ciència-ficció, és una dura realitat; tampoc es tracta del futur, sinó d'un present que s'assembla més al passat.

Passa en una fàbrica tèxtil a l'Índia, on els obrers, alguns a penes nens, fan jornades interminables en condicions de risc permanent per a la seva salut, amb salaris de misèria, sense drets. Els actors no són actors que simulen una realitat, són protagonistes directes i reals d'un drama en què no deixen de ser més que un element insignificant d'un sistema productiu pensat exclusivament per al benefici del patró i d'un sistema capitalista on l'ésser humà és tan sols un objecte o machine al servei d'una acumulació insensata i innecessària.

La realitat que plasma aquest film o documental no és un fet aïllat, és

representativa del que succeeix en massa llocs del món, on és negat el dret d'organització, on la vida d'un treballador val menys que el caragol de la màquina, on el patró (que també és protagonista del film), creu que no és bo pagar gaire als treballadors, perquè ; en fi, semblen tòpics, però és una dura realitat que viuen milions de persones al nostre món.

El docufilm *Machines*, del director **Rahul Jain**, el podeu veure a:

<https://docsbarcelona.com/es/peliculas/machines>

<https://www.filmin.es/pelicula/machines>

Paco Neira

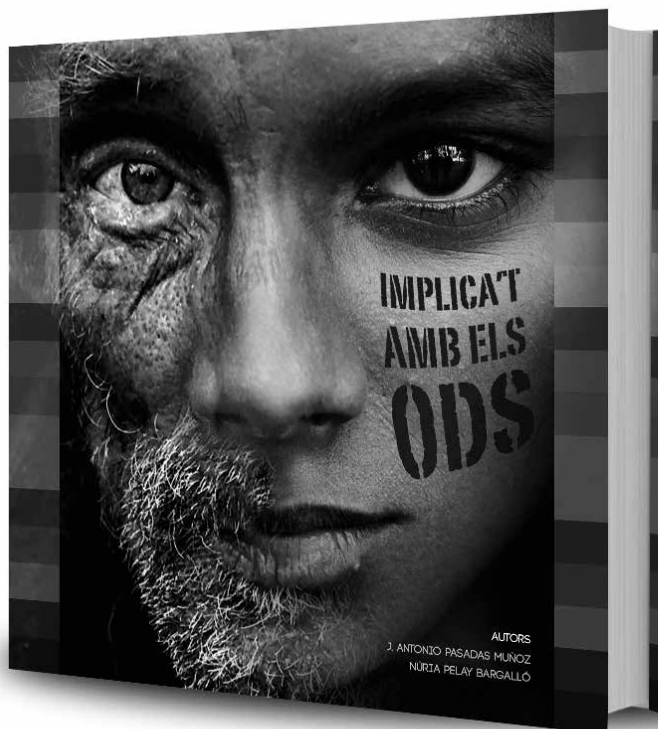
Implica't amb els ODS: el repte

Quan Nacions Unides va aprovar, l'any 2015, els Objectius de Desenvolupament Sostenible podíem caure en el fatal error que quedessin, com tantes altres coses, com una simple declaració de bones intencions i caiguessin en el pou de l'oblit.

Implica't amb els ODS és l'aportació de Sindicalistes Solidaris per evitar la desídia que, sovint, ens envaeix a qualsevol de nosaltres, duent-nos per un camí sense retorn cap a un món insostenible, ple de desigualtats i discriminacions. Aquest llibre

vol evitar que vegem aquests Objectius com una cosa aliena, fora del nostre abast, en què els estats són els responsables d'implementar-los i nosaltres en som uns simples espectadors.

Implica't amb els ODS, és una crida a entrar en acció. A partir de petites anècdotes, llegendes, poemes o cançons ens apropa als Objectius i coneixem situacions properes que ens fan veure que les xacres contra les quals lluitem no ens són alienes. Bertolt Brecht i Pere Quart, Serrat, el barruisme de Barcelona dels anys cin-

quanta, Nelson Mandela i François Pienaar, l'ovella xisqueta i les tortugues babaues, Marina Ginestà i Anna Maria Martínez Sagi, els màrtirs de Chicago o l'arribada de la màquina de vapor als Vallesos són alguns dels punts de partida per aprofundir en el coneixement dels ODS.

Acompanyant aquestes petites històries hi trobem dos apartats que ens interpel·len i donen sentit al títol de la publicació: primer trobem un bloc amb petites accions que tothom pot assumir en el seu quefer quotidià i que ens permetran posar

el nostre granet de sorra en l'assoliment dels Objectius. Per una altra banda, el llibre inclou una sèrie d'iniciatives que podem portar a la pràctica des del món de l'empresa; aquestes accions ens proposen el repte d'unir esforços entre l'empresariat, els treballadors i treballadores i els seus representants per tal d'avançar conjuntament.

De ben segur que moltes de les propostes que trobem en el llibre ja les coneixem, però sovint cauen en el calaix de les bones intencions ajornades. També és cert que podem

trobar moltes altres coses a fer i que no s’hi recullen. Heus aquí el rep-te: anar incorporant totes aquelles activitats positives que ens facin avançar en la millora dels indicadors de pobresa, desnutrició, salut, educació, desigualtat de gènere, sostenibilitat ambiental, treball digne, societats participatives i en pau, etc. *Implica’t amb els ODS* vol ser un punt de partida, un recordatori de la importància de la implicació de tothom, grans i petits, que anima a qui el llegeix a anar adoptant hàbits

de vida i consum que ajudaran a superar les desigualtats existents.

Feu vostre aquest llibre; trieu i remeneu entre les propostes, afegeu-n’hi de noves, «impliqueu-vos amb els ODS», només amb la participació de tothom les societats seran més justes, sostenibles, equitatives i pacífiques.

Nuria Pelay

tècnica de Sindicalistes Solidaris
i coautora del Llibre

Segueix-nos a les xarxes

f ugtcatalunya

ig ugtdecatalunya

UGT

www.ugt.cat

o ugtdecatalunya

yt canalugt

envelope ugtcat

bird ugtcatalunya

#AfilliaT!

#ActivaT #OrganitzaT #SindicalitzaT

PER LA GLOBALITZACIÓ
DELS DRETS LABORALS
TREBALLA AMB

SINDICALISTES
SOLIDARIS

DE LA UGT
DE CATALUNYA

www.sindicalistessolidaris.org

UNIO GENERAL DE TREBALLADORS
DE CATALUNYA

